

Úvodník predsedu SZPB

Vážené členky, vážení členovia, milé čitateľky a milí čitatelia časopisu Bojovník,

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov prechádza obdobím, ktoré nebolo jednoduché ani pre jeho vedenie, ani pre členskú základňu, ani pre vás – čitateľov nášho časopisu. Uvedomujem si, že mnohí z vás v posledných mesiacoch cítili neistotu, únavu či pochybnosti o tom, kam Zväz smeruje a akú úlohu má v tomto období plniť Bojovník.

Už v decembri minulého roka som sa obrátil na členky a členov Ústrednej rady SZPB a na predstaviteľov oblastných organizácií s cieľom vecne, pokojne a zrozumiteľne vysvetliť postup väčšiny Ústrednej rady v mimoriadnej situácii, ktorá vznikla koncom novembra 2025. Prijaté kroky neboli prvou voľbou ani výsledkom osobných ambícií, ale reakciou na stav, v ktorom prestali fungovať riadne mechanizmy riadenia Zväzu a nebol rešpektovaný kolektívny charakter jeho orgánov.

Moje poverenie viesť SZPB nevnímam ako cieľ, ale ako dočasnú zodpovednosť v prechodnom období. Úlohou súčasného vedenia je stabilizovať

Pohľad na členov Ústrednej rady SZPB.

Ako ďalej SZPB? Rozhodne mimoriadny zjazd

Začiatok roka 2026 priniesol v Slovenský zväz protifašistických bojovníkov viac otázok než odpovedí. Mnohí členovia sa oprávnenne pýtajú, čo sa v posledných mesiacoch vo Zväze odohralo, prečo došlo k zásadným rozhodnutiam a aký bude ďalší vývoj.

V uplynulom období sa vnútorné spory, sústredené najmä na centrálnej úrovni, dostávali aj do verejného priestoru Zväzu. Prostredníctvom oficiálnej komunikácie, stanovisk a neraz aj na stránkach časopisu *Bojovník* boli do týchto problémov opakovane zaťažovaní aj radoví členovia a čitatelia. Mnohí z vás oprávnenne cítili únavu a znechutenie z toho, že namiesto informácií o práci základných organizácií, spomienkových podujatiach a uchovávaní historického odkazu protifašistického boja ste boli konfrontovaní s konfliktmi centra. Táto situácia nebola správna a Zväz z nej musí vyvodiť poučenie.

Práve vy – členovia a členky základných organizácií – ste pritom niesli hlavnú ťarchu každodennej práce. Len vďaka vám SZPB funguje. Vnútorné spory na centrálnej úrovni nemôžu a nesmú zničiť organizáciu, ktorá si v tomto roku pripomína 80 rokov svojej existencie.

Prečo bolo potrebné konať

Členovia Ústrednej rady SZPB dlhodobo vnímali, že Zväz na centrálnej úrovni stagnuje a neplní svoje základné úlohy. Odrazilo sa to aj na účasti

delegácie SZPB na centrálnych oslavách Dňa víťazstva nad fašizmom, Slovenského národného povstania či Karpatsko-duklianskej operácie. Predseda SZPB nedostal v minulom roku ani na jednom z týchto podujatí možnosť vystúpiť, delegácia bola na oslavách SNP dokonca odsunutá až na úplný koniec mimo televízneho prenosu a hudby s čestnou strážou.

Zároveň sa prehlbovali ekonomické problémy, o ktorých mali členovia Ústrednej rady len obmedzené

informácie. Bývalé vedenie SZPB odmietlo poskytnúť Ústrednej revíznej komisii dokumenty potrebné na riadnu kontrolu hospodárenia za roky 2023 a 2024, a to napriek tomu, že ho k tomu zaväzovalo aj uznesenie ÚR SZPB. Vznikali oprávnené otázky o stave vlastných finančných prostriedkov Zväzu, na ktoré neexistovali presvedčivé odpovede. Výhovorky smerom k nižšej štátnej dotácii nevysvetľovali, kde sa nachádzajú vlastné zväzové prostriedky. Tento stav – nerespektovanie uznesení Ústrednej rady, Stanov SZPB a kontrolných mechanizmov – nemohol pokračovať.

(Pokračovanie na str. 2)

pomery v Zväze, zabezpečiť jeho riadny chod, chrániť jeho zákonnosť a vytvoriť podmienky na to, aby o ďalšom smerovaní rozhodol najvyšší orgán – mimoriadny zjazd.

Ako človek so skúsenosťou z riadenia inštitúcie v krízových a prechodných obdobiach vnímam túto úlohu výlučne ako technickú a stabilizačnú. Cieľom nie sú čistky, revanš ani prehlbovanie rozdelenia, ale pokojné fungovanie SZPB až do momentu, keď o jeho budúcnosti rozhodnú členovia prostredníctvom svojich delegátov na mimoriadnom zjazde.

Chcem vás ubezpečiť, že cieľom súčasného postupu je obnoviť dôveru, pokoj a sústrediť sa na to, čo nás spája: úctu k odkazu protifašistického boja, historickú pamäť a aktívny život našich základných organizácií v regiónoch – aj prostredníctvom časopisu *Bojovník*, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou Zväzu a jeho historického odkazu. Na obdobie do konania mimoriadneho zjazdu bol preto poverený jeho zostavením dlhoročný redaktor *Bojovníka* Ján Rohár.

Ďakujem vám za vašu trpezlivosť, prácu a lojalitu k Zväzu, ale aj za to, že *Bojovník* čítate a beriete ako svoj časopis. Práve na tejto dôvere Slovenský zväz protifašistických bojovníkov stojí už 80 rokov.

Jaroslav Demian

predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov

Lúčime sa s Norbertom Lackom

S hlbokým zármutkom sme prijali správu, že nás dňa 5. januára 2026 vo veku 75 rokov navždy opustil pplk. Ing. Norbert Lacko, dlhoročný funkcionár Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, vedúci organizačného oddelenia Kancelárie Ústrednej rady SZPB, predseda Komisie ÚR pre prácu s učiteľmi, ženami a mládežou (KÚŽAM) a predseda Základnej organizácie SZPB Senec. Pozostalým vyjadrujeme hlbokú a úprimnú sústrasť.

Posledná rozlúčka s vojenskými poctami sa konala 12. januára 2026 o 13:00 v Dome smútku v Senci. V mene vedenia SZPB a redakcie novín *Bojovník* vyjadrujeme rodine pána Lacka hlbokú a úprimnú sústrasť.

Češ' jeho pamiatke!

Ako ďalej SZPB? Rozhodne mimoriadny zjazd

(Dokončenie zo str. 1)

Zlyhanie riadenia a cesta k mimoriadnemu zjazdu

Žiadosť o zvolanie mimoriadneho zjazdu zaznela už na riadnom zasadnutí Ústrednej rady dňa 26. novembra 2025, ktoré zvolal vtedajší predseda SZPB Viliam Longauer. Návrh bol podaný v súlade s rokovacím poriadkom, avšak predseda odmietol dať o ňom hlasovať a schôdzu prerušil na neurčito. Neskôr ju dokonca označil za neplatnú.

Takýto postup nebol v súlade so stanovami ani s princípmi kolektívneho riadenia. Predseda SZPB nie je nadriadený Ústrednej rade a nemá právo veta. Väčšina Ústrednej rady preto tento postup nemohla akceptovať.

Situáciu ďalej vyhrotili pokusy o prerušenie alebo zrušenie členstva viacerým členom SZPB, a to v rozpore so

stanovami, ktoré jednoznačne určujú, že o členstve rozhoduje základná organizácia, ktorá člena prijala. Tento výklad výraznou väčšinou potvrdila aj Ústredná rada SZPB.

Zmena vedenia a zabezpečenie stability

Vzhľadom na mimoriadnu situáciu vo Zväze prijala Ústredná rada SZPB vážne, no nevyhnutné rozhodnutie. Opierajúc sa o článok IV bod 6 písm. j) Stanov SZPB, ktorý umožňuje v mimoriadnych prípadoch zvoliť predsedu spomedzi členov Ústrednej rady do najbližšieho zjazdu, zvolila Ústredná rada za predsedu SZPB Jaroslava Demiana. Týmto rozhodnutím oficiálne zanikol mandát doterajšieho predsedu Viliama Longauera.

Rozhodnutie Ústrednej rady z 26. novembra 2025 o zmene predsedu bolo potvrdené per rollam hlasovaním v dňoch 22. - 23. decembra 2025 a následne aj na

prezenčnom zasadnutí Ústrednej rady SZPB v Banskej Bystrici 17. januára 2026.

Mimoriadny zjazd – priestor pre rozhodnutie členov

Ústredná rada SZPB na svojom zasadnutí v Banskej Bystrici 17. januára 2026 vyhlásila mimoriadny zjazd SZPB, ktorý sa uskutoční 25. apríla 2026 v Banskej Bystrici. Ide o legitímny a stanovami predpokladaný krok, podporený viacerými oblastnými organizáciami.

Mimoriadny zjazd dá členom prostredníctvom delegátov možnosť definitívne rozhodnúť o ďalšom smerovaní Zväzu, uzavrieť obdobie neistoty a obnoviť dôveru v jeho fungovanie.

Otázka *Ako ďalej SZPB?* má dnes jasnú odpoveď: Rozhodne mimoriadny zjazd. **text a foto: J. Rohár**

SZPB má nového tajomníka a predsedníctvo

Ústredná rada SZPB prostredníctvom per rollam hlasovania dňa 23. decembra 2025 na návrh predsedu SZPB Jaroslava Demiana rozhodla o odvolaní tajomníka ÚR SZPB Zdenka Martona. Na jeho miesto bol zvolený Juraj Odor, doterajší predseda Ústrednej revíznej komisie

Tajomník ÚR SZPB Ing. Juraj Odor.

SZPB. Pred potvrdením svojho zvolenia oznámil, že sa vzdáva členstva v Ústrednej revíznej komisii, aby nedochádzalo ku konfliktu funkcií. Vedením Ústrednej revíznej komisie bol následne poverený jej tajomník Vladimír Lapitka, čím bola zabezpečená kontinuita kontrolnej činnosti Zväzu.

Na riadnom zasadnutí Ústrednej rady SZPB, ktoré sa konalo 17. januára 2026 v Banskej Bystrici, došlo aj k zmenám v zložení predsedníctva ÚR SZPB. Tieto zmeny boli prijaté s cieľom dosiahnuť väčšiu vyváženosť, lepšiu regionálnu reprezentáciu a zapojenie širšieho spektra skúseností z celej Slovenskej republiky.

Predsedníctvo je v súčasnosti zložené zo zástupcov všetkých krajov Slovenska a má aj ženské zastúpenie, čím sa posilňuje jeho reprezentatívnosť a prepojenie s členskou základňou.

Aktuálne zloženie predsedníctva: Jaroslav Demian (predseda – Brezno), Juraj Drotár (podpredseda – Žilina), Jaroslav Bulko (podpredseda – Žiar nad Hronom), Juraj Odor (tajomník), Martin Krno (Bratislava), Ľubica Krištofová

(Senica – TT kraj), Slavomír Hrivnák (Levice – NR kraj), Elena Novotná (Nitra), Štefan Mjartan (Prievidza – TN kraj), Pavel Marko (Zvolen – BB kraj), Ján Dianiška (Košice) a Michal Kopko (Poprad – PO kraj).

Ústredná rada SZPB na svojom zasadnutí 17. januára 2026 zvolala mimoriadny XIX. zjazd SZPB, ktorý sa uskutoční 25. apríla 2026 v Banskej Bystrici. Zároveň schválila smernicu na jeho zvolanie a plán práce a činnosti SZPB na rok 2026.

ÚR SZPB zároveň schválila návrh úpravy rozpočtu SZPB na rok 2025 a rozdelenie členských príspevkov na rok 2026 v pomere 2 eurá pre oblastné výbory a 3 eurá pre základné organizácie, ak príslušný oblastný výbor nerozhodne inak.

Ústredná rada potvrdila platnosť voľby Jaroslava Demiana do funkcie predsedu SZPB so všetkými právomocami štatutára a platnosť voľby Juraja Odora do funkcie tajomníka Ústrednej rady SZPB.

Zmeny v Rozhodcovskej komisii a redakčnej rade Bojovníka

V rámci prijatých uznesení Ústredná rada SZPB rozhodla aj o personálnych zmenách v Rozhodcovskej komisii a v redakčnej rade mesačníka Bojovník. Z funkcie člena Rozhodcovskej komisie ÚR SZPB bol odvolaný Ľubomír Švec a za nového člena komisie bol zvolený Ján Kochan.

Ústredná rada zároveň odvolala Zdenka Martona z funkcie člena redakčnej rady novín Bojovník a na jeho miesto zvolila Martina Krna.

Zároveň ÚR SZPB zrušila uznesenie, ktorým bol Vladimír Mikunda menovaný za vedúceho mediálno-komunikačného oddelenia a šéfredaktora mesačníka Bojovník, vrátane všetkých z neho vyplývajúcich poverení. Ústredná rada vzala na vedomie rozhodnutia predsedu SZPB o ukončení spolupráce s Vladimírom Mikundom a o poverení Jána Rohára vedením organizačného a mediálno-komunikačného oddelenia, ako aj vedením redakcie mesačníka Bojovník.

Stabilizácia a príprava na rozhodnutie členskej základne

Cieľom prijatých rozhodnutí nie je prehlbovanie vnútorných sporov, ale stabilizácia pomerov v SZPB, zabezpečenie jeho riadneho chodu a vytvorenie priestoru pre demokratické rozhodnutie členskej základne na mimoriadnom zjazde.

Mimoriadny zjazd bude miestom, kde sa prostredníctvom delegátov oblastných organizácií rozhodne o ďalšom smerovaní Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov.

Naša anketa

Aké je vaše protifašisticky najsmelšie novoročné predsavzatie?
(odpovede boli skrátené)

Václav Homišan, predseda OblV SZPB Stará Ľubovňa: – Aby sa náš SZPB konečne skonsolidoval a plnil skutočné ciele v spoločnosti, uvedené v Stanovách SZPB. Aby slovenská spoločnosť nás brala ako rozhodujúcu silu pri presadzovaní mierových otázok a výchovy mladej generácie v duchu uctievania si skutočných nefalšovaných historických skutočností.

Tatiana Kazimí, predsedníčka 8. ZO SZPB Prešov: – Členovia ZO SZPB v obci Víťaz v spolupráci s Historicko-dokumentačnou oblastnou komisiou si stanovili ako svoje protifašistické novoročné predsavzatie doviest' do úspešného konca osadenie pamätníka 2. svetovej vojny.

Pamätník bude trvalým symbolom úcty a vďaky rodákovi – bojovníkovi a účastníkovi 1. čs. armádneho zboru v ZSSR pod velením generála Ľudvíka Svobodu, ktorí sa aktívne podieľali na bojoch o územia obcí Víťaz, Široké a o strategický kopec Branisko.

Realizáciou tohto pamätníka chceme zachovať historickú pamäť, uctiť si obeť fašizmu a odovzdať odkaz protifašistického boja ďalším generáciám.

Jozef Petráš, podpredseda OblV SZPB, Trnava: – Ako človek, čo celý život venuje obrane vlasti, si želim celosvetový mier.

Izraelský politológ Kedmi onoho času na otázku „kedy bude pokoj a mier na svete“ možno ironicky, ale pravdivo odpovedal, že keď sa urobí prielav medzi Mexikom a Kanadou! Vidno, že svetoví zločinci sa o to usilujú!

Mária Švikruhá, tajomníčka ZO SZPB, Činobaňa: – Bojovať prácou, slovom, činmi, faktami proti falšovaniu dejín a na besedách s mládežou vysvetľovať historickú podstatu vzniku 2. sv. vojny, argumentovať udalosti oslobodenia Slovenska, presne menovať našich osloboditeľov, otvorene hovoriť o prejavoch odporu slovenského národa proti nemeckému nacizmu a jeho kolaborantom počas SNP. Moje predsavzatie je aj o údržbe pamätných miest vojnového sve-

Novoročné posolstvo pre členov SZPB

Vážení členovia a sympatizanti Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov,

nový rok víťame s vedomím, že uplynulé obdobie bolo pre náš zväz mimoriadne náročné. Prinieslo napätie, neistotu a oslabenie dôvery, ktorú si SZPB budoval celé desaťročia. Práve preto považujeme začiatok roku 2026 za dôležitý moment obratu.

Naším cieľom je postupná obnova dôvery vo zväz – dôvery medzi členmi, voči verejnosti aj voči odkazu, ktorý SZPB reprezentuje. Veríme, že najťažšie obdobie má zväz už za sebou a že pred nami stojí proces obnovy, stabilizácie a návratu k tomu podstatnému.

SZPB má byť priestorom spolupatričnosti, slušnosti a úcty k historickej pravde. Chceme, aby sa zväz opäť opieral o aktívne regióny, poctivú prácu a vzájomný rešpekt. Len tak môže naplňovať svoje poslanie a zostať dôveryhodnou súčasťou spoločenského života.

Do nového roka Vám prajeme pevné zdravie, pokoj, osobnú pohodu a vieru, že aj po ťažkých časoch môže prísť obnova a nový začiatok.

Kancelária Ústrednej rady SZPB

Otázky a odpovede k aktuálnej situácii v SZPB

1. Kto je dnes predsedom SZPB?

Na základe uznesenia Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov je predsedom SZPB do konania najbližšieho zjazdu Jaroslav Demian, člen ÚR SZPB za Oblastnú organizáciu SZPB Brezno.

2. Kto je dnes tajomníkom ÚR SZPB?

Tajomníkom Ústrednej rady SZPB je Juraj Odor. Do funkcie bol zvolený 23. decembra 2025 uznesením ÚR SZPB. Jeho predchodca Zdenko Marton bol tým istým uznesením z funkcie odvolaný. Za návrh hlasovalo 24 členov ÚR, teda nadpolovičná väčšina všetkých členov ÚR.

3. Viliam Longauer a Zdenko Marton svoje odvolanie neuznali. Má SZPB dve vedenia?

Nie. SZPB má jedno vedenie, ktoré je určené rozhodnutiami Ústrednej rady SZPB a zapísané v príslušnom registri. Skutočnosť, že bývalí funkcionári svoje odvolanie neuznávajú, nemení právny stav. Jediným štatútom SZPB je Jaroslav Demian.

4. Kto je dnes vedúcim organizačného a mediálne-komunikačného oddelenia SZPB?

Po úmrtí Norberta Lacka a odvolaní Vladimíra Mikundu poveril predseda SZPB vedením týchto oddelení Ján Rohára. Vladimír Mikunda nie je už viac hovorcom SZPB a nemá oprávnenie verejne vystupovať v mene Zväzu.

5. Bola zmena vedenia podvod či prevrat?

Nie. Zmena vedenia bola legálnym postupom v súlade so Stanovami SZPB, prijatým väčšinou členov Ústrednej rady SZPB v mimoriadnej situácii. Podvod by predpokladal falšovanie podpisov alebo vôle orgánu, k čomu nedošlo. O „prevrat“ nemôže ísť, keďže o zmenách rozhodla väčšina Ústrednej rady a jej kroky smerujú k okamžitému odovzdaniu rozhodovania najvyššiemu orgánu SZPB – zjazdu.

6. Môže Ústredná rada SZPB odvolať predsedu, ktorého zvolil zjazd?

Ústredná rada SZPB v mimoriadnej situácii uplatnila ustanovenie Stanov SZPB podľa článku IV ods. 6 písm. j), ktoré jej umožňuje výnimočne zvoliť predsedu do najbližšieho zjazdu.

Za takúto výnimočnú situáciu možno považovať stav, keď dochádza k dlhodobému nerešpektovaniu uznesení Ústrednej rady, k porušovaniu stanov, k zneužívaniu disciplinárnych mechanizmov, k paralyzovaniu kolektívnych orgánov alebo k reálnej hrozbe finančnej a organizačnej destabilizácie SZPB. Práve takéto okolnosti viedli väčšinu Ústrednej rady k záveru, že je nevyhnutné konať bezodkladne.

Ide teda o dočasné riešenie v záujme ochrany zákonosti, stability a samotnej existencie SZPB, pričom konečné rozhodnutie o vedení Zväzu je bezodkladne vrátené najvyššiemu orgánu – mimoriadnemu zjazdu.

7. Mohla Ústredná rada SZPB konať, ak predseda prerušil schôdzu?

Áno. Ak je schôdza prerušená v rozpore so Stanovami a rokovacím poriadkom a znemožní sa hlasovanie a prejav vôle väčšiny, Ústredná rada má právo aj povinnosť konať s cieľom ochrániť funkčnosť Zväzu.

8. Kto má právo záväzne vykladať Stanovy SZPB

Stanovy Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov jednoznačne určujú, ktorý orgán je oprávnený podávať ich záväzný výklad.

Podľa článku IV ods. 6 písm. k) Stanov SZPB Ústredná rada SZPB „dáva záväzný výklad jednotlivých ustanovení Stanov SZPB, dôležitých smerníc, uznesení a pokynov“.

Zároveň podľa článku XI ods. 1 Stanov SZPB patrí právo záväzného výkladu jednotlivých ustanovení Stanov výlučne Ústrednej rade SZPB.

To znamená, že otázku, čo je alebo nie je v súlade so Stanovami SZPB, neurčuje jednotlivý funkcionár, bývalý hovorca ani Rozhodcovská komisia, ale kolektívny orgán – Ústredná rada SZPB – ako najvyšší orgán Zväzu medzi zjazdmi.

9. Rozhodcovská komisia prerušila v novembri členstvo štyrom členom SZPB. Je toto rozhodnutie platné?

Nie. Rozhodnutie Rozhodcovskej komisie bolo vyhlásené ÚR SZPB za neplatné (nulitné), keďže komisia nemá podľa Stanov SZPB právomoc prerušovať alebo rušiť členstvo. O členstve rozhoduje základná organizácia. Pre porušenie stanov boli z komisie odvolaní dvaja členovia, ktorí toto rozhodnutie iniciovali. Komisia navyše rozhodla bez vypočutia dotknutých osôb, čo je v práve nepripustné. Rozhodnutie bolo účelovo vytvorené, aby ovplyvnilo zloženie Ústrednej rady SZPB len jeden deň pred jej konaním.

10. Ako sa vedenie SZPB pozerá na vyhlásenia tzv. „regulárnej ÚR“ a predsedníctva, ktoré si zvolilo bývalé vedenie?

Tieto vyhlásenia nevychádzajú z platného právneho stavu v SZPB. Aktivity označované ako „regulárna ÚR“ sa konali s účasťou menej ako 10 členov ÚR, čo potvrdzuje, že ide o výraznú menšinu bez podpory väčšiny Ústrednej rady a členskej základne. Zároveň však prechodné vedenie SZPB ponúka dialóg a spoluprácu všetkým členom ÚR v záujme jednotného fungovania Zväzu.

11. Ako vedenie SZPB reaguje na vyhlásenia niektorých základných organizácií, ktoré žiadajú, aby sa mimoriadny zjazd nekonal?

Vedenie SZPB rešpektuje právo každej základnej organizácie vyjadriť svoj názor. Zároveň si uvedomuje, že časť týchto stanovisk môže vychádzať z neúplných alebo sprostredkovaných informácií o situácii na ústrednej úrovni.

Vedenie SZPB je preto otvorené vecnému dialógu a je pripravené poskytnúť podrobné a overené informácie každému členovi či základnej organizácii, ktorá o to prejaví záujem.

Mimoriadny zjazd je legitímnym nástrojom zakotveným v Stanovách SZPB, určeným na riešenie zásadných otázok fungovania Zväzu a na obnovenie dôvery členskej základne. Základné organizácie majú možnosť vyjadriť svoj postoj a ovplyvniť ďalší vývoj SZPB prostredníctvom účasti na oblastných konferenciách, ktoré sú súčasťou prípravy mimoriadneho zjazdu.

12. Môže Ústredná rada SZPB vyhlásiť mimoriadny zjazd?

Áno. Ústredná rada má podľa Stanov právo vyhlásiť uznesením mimoriadny zjazd, ak to vyžaduje mimoriadna situácia alebo o to požiada 18 oblastných organizácií. V tomto prípade nastali súčasne oba predpoklady konania mimoriadneho zjazdu.

13. Môže sa mimoriadny zjazd konať skôr ako o 9 mesiacov?

Áno. Lehota 9 mesiacov sa vzťahuje na riadny zjazd. Mimoriadny zjazd sa môže konať aj v kratšom čase,

čo ho odlišuje od riadneho zjazdu. Mimoriadny zjazd SZPB sa uskutoční 25. apríla 2026 v Banskej Bystrici.

14. Musia sa pred zjazdom konať oblastné konferencie?

Áno. Pred konaním mimoriadneho zjazdu sa postupuje v súlade so smernicou o vyhlásení mimoriadneho zjazdu SZPB a so Stanovami SZPB, podľa ktorých sa delegáti na zjazd volia na oblastných konferenciách.

15. Je bojkot nového vedenia SZPB cestou k návratu starého?

Nie. Bojkot nie je cestou k návratu žiadneho vedenia, ale vedie len k oslabeniu samotného SZPB. Rozhodnutia o vedení a ďalšom smerovaní Zväzu môže prijímať výlučne zjazd SZPB ako najvyšší orgán, nie pasivita, neúčast' alebo odmietanie spolupráce.

Ak má niekto iný názor na budúcnosť Zväzu, legitímnym priestorom na jeho presadenie sú členské schôdze, oblastné konferencie a mimoriadny zjazd, kde môžu delegáti slobodne rozhodnúť. Neúčast' na týchto procesoch neznamená zmenu rozhodnutí, ale vzdanie sa možnosti ich ovplyvniť.

Jedinou reálnou cestou, ktorou by sa mohlo bývalé vedenie vrátiť do funkcií, je rozhodnutie mimoriadneho zjazdu SZPB, teda získanie dôvery delegátov zvolených základnými a oblastnými organizáciami v riadnom a transparentnom procese.

Vedenie SZPB preto vyzýva k aktívnej účasti, dialógu a demokratickému riešeniu rozdielných názorov, nie k prehlbovaniu rozdelenia alebo pasivite.

16. Boli kancelárie Ústrednej rady SZPB na Štúrovej obsadené políciou?

Nie. Táto informácia je úplne mylná, polícia v budove SZPB nezasahovala.

17. Boli v budove na Štúrovej vylomené zámky alebo odcudzená dokumentácia?

Nie. V budove na Štúrovej ulici nedošlo k vylamovaniu zámkov ani k odcudzeniu dokumentácie, výpočtovej techniky alebo iného majetku SZPB. Zabezpečenie priestorov prebehlo s vedomím predsedu SZPB a štatutárneho orgánu, a to riadnym a zákonným spôsobom, v nadväznosti na platný právny stav a rozhodnutie Ústrednej rady SZPB.

18. Bol niekomu znemožnený fyzický vstup na pracovisko?

Počas vianočných sviatkov bola budova na krátky čas uzatvorená z dôvodu preberania agendy a zabezpečenia plynulého fungovania organizácie. Po sviatkoch bol chod kancelárie plne sfunkčnený a zamestnanci boli vyzvaní, aby nastúpili do práce, prípade odovzdali agendu a prevzali si osobné veci.

19. Je pravda, že bývalé vedenie podalo trestné oznámenia a že vec rieši Generálna prokuratúra SR?

SZPB nemá informáciu o tom, že by orgány činné v trestnom konaní viedli konanie spochybňujúce platnosť rozhodnutí ÚR SZPB. Ak by bol Zväz požiadaný o súčinnosť, poskytne ju v plnom rozsahu. Vedenie zároveň deklaruje, že pri prijatých rozhodnutiach nedošlo k porušeniu zákona a tvrdenia o opaku považuje za neopodstatnené a poškodzujúce dobré meno SZPB. Vedenie SZPB preto vyzýva členov, aby sa pri hodnotení situácie opierali výlučne o overené informácie a oficiálne stanoviská.

20. Hrozí predaj či strata budovy SZPB na Štúrovej ulici?

Nie. Budova SZPB na Štúrovej ulici nie je v ohrození a nehrozí jej predaj ani exekúcia.

Riziko ohrozenia majetku Zväzu by mohlo vzniknúť iba v prípade, ak by pokračovala doterajšia hlboká ekonomická kríza v SZPB. Práve preto je jednou z hlavných priorít súčasného vedenia stabilizovať hospodárenie SZPB, získať finančné prostriedky, vysporiadať všetky dlhy a záväzky a postaviť Zväz opäť na pevné nohy.

Ochrana majetku SZPB tak patrí medzi základné úlohy vedenia SZPB.

Ako sa pripravuje mimoriadny XIX. zjazd SZPB?

Ústredná rada Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov schválila Smernicu na zvolanie mimoriadneho XIX. zjazdu SZPB, ktorý sa uskutoční 25. apríla 2026 v Banskej Bystrici. Cieľom smernice je zabezpečiť, aby sa príprava zjazdu uskutočnila transparentne, demokraticky a v súlade so Stanovami SZPB, so zapojením celej členskej základne.

Príprava zjazdu prebieha v troch na seba nadväzujúcich krokoch: na úrovni základných organizácií, oblastných organizácií a napokon na samotnom zjazde.

Členské schôdze základných organizácií

Základným východiskom prípravy zjazdu sú členské (výročné) schôdze základných organizácií SZPB, ktoré sa majú uskutočniť prednostne do 20. februára 2026, v odôvodnených prípadoch najneskôr do 28. februára 2026.

Zároveň však platí, že zvolanie členskej schôdze nie je povinné v každom prípade.

Ak sa členská schôdza už konala a z objektívnych alebo technických dôvodov nie je možné uskutočniť ďalšiu schôdzu v stanovenej lehote, základná organizácia môže rozhodnúť o voľbe delegáta aj iným spôsobom, napríklad písomným hlasovaním alebo rozhodnutím výboru základnej organizácie, v súlade so Stanovami SZPB.

Na členských schôdzach sa spravidla hodnotí fungovanie zväzu od XVIII. zjazdu z pohľadu dopadov na činnosť základných organizácií, komplexne sa hodnotí činnosť základnej organizácie, jej výboru a jednotlivých členov a prijímajú sa opatrenia na ďalšiu aktivizáciu práce v regiónoch.

Súčasťou rokovania je aj prerokovanie správy o činnosti základnej organizácie, správy o hospodárení a správy revízora.

Oblastné konferencie SZPB

Na úrovni oblastných organizácií sa uskutočnia oblastné konferencie SZPB, a to do 15. marca 2026, v odôvodnených prípadoch najneskôr do 30. marca 2026.

Oblastné konferencie vyhodnotia fungovanie SZPB od XVIII. zjazdu z pohľadu príslušnej oblasti, prerokujú plnenie uznesení predchádzajúcich konferencií a rozhodnutí Ústrednej rady SZPB a prijímú uznesenia pre ďalšie obdobie.

Kľúčovou úlohou oblastných konferencií je voľba delegátov na mimoriadny XIX. zjazd SZPB podľa kľúča: jeden delegát do 300 platiacich členov, za každých začínajúcich 300 členov ďalší delegát, najmenej jeden delegát za každú oblastnú organizáciu.

Oblastné konferencie zároveň volia orgány oblastnej organizácie, člena Ústrednej rady SZPB za oblasť a môžu odporučiť kandidátov na funkcie v ústredných orgánoch SZPB, vrátane predsedu SZPB.

Program a priebeh mimoriadneho zjazdu

Mimoriadny XIX. zjazd SZPB bude mať pracovný a rozhodovací charakter. Ústredná rada SZPB navrhla delegátom program, ktorého súčasťou bude správa o situácii a stave SZPB po XVIII. zjazde, správa Ústrednej revíznej komisie, diskusia o ďalšom smerovaní Zväzu, návrhy zmien Stanov SZPB, voľby a schválenie uznesenia zjazdu.

Správu o stave a smerovaní SZPB prednesie na zjazde predseda SZPB Jaroslav Demian.

Členovia Ústrednej rady SZPB, Ústrednej revíznej komisie a Rozhodcovskej komisie, ktorí neboli zvolení za delegátov s hlasom rozhodujúcim, sa na zjazde zúčastnia s hlasom poradným.

Príprava zjazdu a pracovné komisie

Na zabezpečenie kvalitnej prípravy zjazdu zriadila Ústredná rada SZPB pracovné komisie pre prípravu návrhov zmien Stanov, rokovacieho a volebného poriadku a pre prípravu programových dokumentov SZPB.

Technicko-organizačné zabezpečenie zjazdu má na starosti tajomník Ústrednej rady SZPB Juraj Odor v spolupráci s aparátom ÚR SZPB a oblastnou organizáciou SZPB v Banskej Bystrici.

Rozhodovanie v rukách členskej základne

Cieľom celého procesu je vrátiť rozhodovanie o ďalšom smerovaní SZPB do rúk jeho členskej základne. Členské schôdze, oblastné konferencie aj samotný zjazd vytvárajú priestor na vecnú diskusiu, predkladanie návrhov a demokratické rozhodovanie.

Mimoriadny XIX. zjazd SZPB bude vyvrcholením tohto procesu.

text: Organizačné oddelenie SZPB

Ochrana pamätníkov je spoločnou zodpovednosťou

SZPB rokoval v parlamente o zákone, ktorý má zabrániť ich hanobeniu

Na rokovaní s poslancami, zľava: J. Demian, J. Odor, J. Bulko, M. Krno, I. Šimko a R. Malatinec.

Delegácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov vedená predsedom Jaroslavom Demianom absolvovala dňa 12. februára 2026 pracovné rokovania v Národnej rade Slovenskej republiky. Cieľom návštevy bolo vyjadriť podporu návrhu zákona na ochranu vojenských pamätníkov, ktorý je už v druhom čítaní a má za cieľ posilniť právnu ochranu pred ich poškodzovaním a hanobením.

Zákon reaguje na narastajúce prípady vandalizmu na pamätníkoch osloboditeľov, partizánov, padlých vojakov či na vojenských cintorínoch. Jeho cieľom je jasne deklarovať, že takýmto pietnym miestam patrí celospoločenský rešpekt a právna ochrana.

Súčasťou delegácie boli aj tajomník Ústrednej rady Juraj Odor, podpredseda SZPB Jaroslav Bulko, člen predsedníctva Martin Krno a vedúci organizačného oddelenia SZPB Ján Rohár, ktorý zabezpečoval program a dokumentáciu rokovaní.

Rokovania sa zúčastnili poslanci NR SR Igor Šimko (Hlas-SD), Roman Malatinec

(Strana vidieka) a Marián Kéry (Smer-SD) – všetci zároveň členovia SZPB, ktorí dlhodobo podporujú aktivity zväzu v oblasti historickej pamäti a národnej identity.

Konkrétne návrhy a podnety

Poslanec Igor Šimko zdôraznil, že návrh zákona o ochrane pamätníkov patrí medzi priority súčasnej vlády. Na jeho príprave a doladení sa podieľalo aj Ministerstvo spravodlivosti SR a má podporu celej vládnej koalície. Zo strany SZPB zaznelo želanie, aby sa pre tento dôležitý zákon podarilo získať aj širšiu spoločenskú a politickú podporu naprieč spektrom.

Poslanec Marián Kéry, ktorý je zároveň predsedom Zahraničného výboru NR SR, sa zaujímal o zahraničné kontakty SZPB, najmä v rámci európskych a protifašistických organizácií. Vyjadril pripravenosť osobne pomáhať vedeniu zväzu pri ich rozvíjaní a posilňovaní zahraničnej spolupráce.

Roman Malatinec otvoril tému podpory cestovného ruchu v regiónoch, kde sa nachádzajú partizánske chodníky, pamätníky a miesta bojov. Podľa neho ide o významné body historickej pamäti, ktoré by si zaslúžili väčšiu pozornosť aj z pohľadu rozvoja miestneho turizmu a regionálneho rozvoja.

Martin Krno v mene vedenia zväzu poukázal aj na problém premenovávania ulíc a potrebu zmeny legislatívy v tejto oblasti. Ako uviedol, niektoré samosprávy zvažujú premenovanie ulíc nesúcich mená významných ľavicových osobností, ako napríklad Vladimír Clementis.

Diskutovalo sa aj o potrebe novelizácie zákona o SZPB, ktorá by mohla pomôcť vytvoriť stabilnejší systém financovania aktivít zväzu a zabezpečiť jeho dlhodobé fungovanie.

Podpora pre nové vedenie

Prítomní poslanci sa zhodli, že ochrana pamätníkov nesmie byť predmetom politického sporu. Naopak – ide o hodnotu, ktorá by mala spájať všetkých, ktorým záleží na historickej pravde a odkaze protifašistického odboja. V čase, keď sa opäť čoraz častejšie hovorí o vojne a napätí v Európe, má Slovensko morálnu povinnosť dôsledne chrániť pamiatku tých, ktorí bojovali za mier a slobodu.

Zároveň ocenili úsilie nového vedenia SZPB o stabilizáciu pomerov v organizácii, omladenie funkcionárskeho aktívu a ďalšie iniciatívy, ktoré majú priblížiť činnosť a poslanstvo zväzu aj nastupujúcej generácii.

text a foto: J. Rohár

Delegácia SZPB s poslancom Mariánom Kérym (v strede).

FIR odsudzuje štátny terorizmus USA

V prvých dňoch roku 2026 vláda USA nielenže rozpútala útočnú vojnu proti suverénemu karibskému štátu Venezuela, ale zároveň sa dopustila únosu zvoleného prezidenta Nicolása Madura a jeho manželky – teda štátneho únosu. Hraničí to s mentalitou „divokého západu“, keď sa vláda USA pod vedením Donalda Trumpa domnieva, že politické konflikty môže riešiť takýmito formami samozvanej spravodlivosti.

Vlády po celom svete – vrátane generálneho tajomníka OSN Antónia Guterresa – sú týmto svojvoľným krokom vlády USA pobúrené. Signály z Európy sú však rozpačité. Vysoká predstaviteľka EÚ pre zahraničné veci pani Kallasová

cíti potrebu poukázať na to, že voľba venezuelského prezidenta bola kontroverzná. Tým však fakticky legitimizuje tento krok vlády USA, ktorý je v rozpore s medzinárodným právom. Vláda USA ako svoje „odôvodnenie“ uvádza „dro-

gový terorizmus“. Takýto „trestný čin“ však neexistuje ani v medzinárodnom trestnom práve, ani v americkom práve. Napriek tomu má byť venezuelský prezident obžalovaný na okresnom súde vo Washingtone.

Zatiaľ čo demokratické vlády vyjadrujú kritiku konania USA, „supy“ sa už vrhajú na svoju domnelú „korisť“. Maria Corina Machado, laureátka „Nobelovej ceny mieru“, ktorá vyzývala prezidenta USA Trumpa na vojenskú intervenciu, vyhlasuje, kto by mal byť budúcim prezidentom Venezuely. Trump oznámil, že USA majú v blízkej budúcnosti v úmysle vykonávať vo Venezuele vládnú moc. Je zrejme, že nejde o demokraciu ani o slobodu pre obyvateľov krajiny.

FIR a jej členské organizácie dôrazne odsudzujú tento štátny terorizmus vlády USA. Vyzývajú vlády a sily občianskej spoločnosti v Európe i mimo nej, aby vyslali jasné politické signály proti tomuto kroku vlády USA, ktorý porušuje medzinárodné právo. Riešenie konfliktu je možné dosiahnuť iba nenásilnými prostriedkami a na základe rokovaní za účasti venezuelského ľudu.

INTERNATIONALE DES RÉSISTANTS (FIR)
International Federation of Resistance – Antifascist Association
Medzinárodná federácia odporu – antifašistické združenie

Stanovisko Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov k návrhu novely Trestného zákona v oblasti extrémizmu

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov vníma diskusiu o navrhovaných zmenách Trestného zákona v oblasti extrémizmu ako mimoriadne citlivú tému s významným spoločenským a hodnotovým dopadom.

SZPB dlhodobo a jednoznačne odmieta nacizmus, fašizmus a akékoľvek formy ich glorifikácie, zľahčovania či ospravedlňovania, vrátane zločinov holokaustu. Tento postoj je nemený a vychádza z historickej skúsenosti, na ktorej je postavený povojnový demokratický poriadok v Európe. Trestné právo považuje SZPB za dôležitý nástroj ochrany spoločnosti. Je nevyhnutné, aby právna úprava umožňovala účinný postih násilných a nenávistných prejavov extrémizmu, ako aj schvaľovania, ospravedlňovania a propagácie nacistickej a fašistickej ideológie, a zároveň zachovávala jasný spoločenský signál nulovej tolerancie voči týmto ideológiám, v súlade s rezolúciami Organizácie Spojených národov proti glorifikácii nacizmu.

SZPB zároveň zdôrazňuje, že žiadne legislatívne zmeny nesmú vytvárať priestor na relativizáciu historických faktov, zľahčovanie alebo ospravedlňovanie zločinov nacizmu a fašizmu. Oslabovanie jasných hodnotových hraníc v tejto oblasti nepovažuje za správnu cestu.

Otázky historickej pamäti a odkazu protifašistického boja presahujú rámec bežného politického sporu. SZPB preto považuje za dôležité, aby prípadné zmeny v tejto citlivej oblasti vznikali v rámci širšej odbornej a spoločenskej diskusie, do ktorej budú zapojené pamäťové a historické inštitúcie, vrátane SZPB v zmysle zákona č. 487/2013 Z. z. o postavení a pôsobnosti Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Zároveň zdôrazňuje potrebu posilniť preventívne opatrenia, systematickú prácu s mládežou, podporu vzdelávania, historickej pamäti a občianskej výchovy. Len komplexný prístup, ktorý spája právne, výchovné a spoločenské nástroje, môže dlhodobo účinne čeliť prejavom extrémizmu a snahám o relativizáciu dejín.

SZPB bude aj naďalej vystupovať ako nositeľ historickej pamäti a morálnej zodpovednosti voči obetiam nacizmu a fašizmu a bude apelovať na zodpovedný, konsenzuálny a hodnotovo ukotvený prístup k legislatívnym zmenám dotýkajúcim sa boja proti extrémizmu.

V Bratislave dňa 14.1.2026, Mgr. Ján Rohár
vedúci mediálno-komunikačného oddelenia SZPB

Komentár: USA patria na zoznam teroristických subjektov

Iba nedávno som vo svojom videu preukázal, že Donald Trump pripravuje vojenskú inváziu do Venezuely s cieľom získať pod kontrolu jej ropné a plynové ložiská. Uplynulú noc (3. januára 2026, pozn. Bojovník) sa to stalo. Ako som dokázal, Trump pokračuje v desaťročia trvajúcej zahraničnej politike USA: ovládať zdroje fosílnych palív použitím vojenskej sily a následným dosadením proamerického bábkového vlády. „Demokratickými voľbami“ v atmosfére jasnej hrozby, že ak by bol zvolený niekto slobodný, onedlho ho Amíci z čohokolvek obvinia a protizákonne postavia pred súd. Pred svoj súd. Súd, ktorý bude mať Biely dom pod absolútnou kontrolou.

USA patria na zoznam teroristických subjektov. Kvôli rope opakovanne zákerne a svojvoľne útočia na štáty, ktoré by sme neoznačili za demokratické, ale takými sa nestanú ani po amerických útokoch, lebo o to vôbec nejde. USA dlhodobo podporujú tie najnedemokratickejšie režimy vo svete, ak ich majú pod ekonomickou kontrolou. Štátny terorizmus je pre USA trvalým nástrojom presadzovania svojich vlastných mocenských a najmä ekonomických záujmov. Bez ohľadu na medzinárodné právo, bez ohľadu na demokraciu a ľudské práva, bez ohľadu na nevinné životy civilistov, bez ohľadu na čokoľvek a kohokoľvek vo svete. Drancovanie venezuelského prírodného bohatstva sa stane novým pilierom amerického hospodárskeho rastu. Ako sa to stalo napr. s drancovaním ropy v Iraku, ako sa to deje s drancovaním ropy v Sýrii.

Biely dom opäť vyslal signál všetkým sebeckým režimom sveta, že si môžu s inými krajinami robiť, čo sa im zachce, len treba vymyslieť legendu o hrozbe, ktorú údajne znamenajú pre ich „národnú bezpečnosť“. Všetci proamerickí krikl'úňovia by nemali zabúdať, že USA nazývajú „lídom slobodného sveta“. Nuž, tak teda Rusko nerobí na Ukrajine nič iné. Iba nasleduje príklad „lídra slobodného sveta“. Veď aj ruská armáda pôvodne zaútočila na niekoľkých miestach a chcela z Kyjeva uniesť prezidenta Zelenského ako vodcu banderovského fašistického reži-

mu. Žiadny rozdiel oproti „lídrovi slobodného sveta“.

Prečo by mal mať Putin nejakú dilemu, keď reakciou EÚ na otvorený vojenský útok a únos prezidenta suverénneho štátu je Kalasovej výzva na „zdržanlivosť“?! Ani len slovko o porušení medzinárodného práva, o štátnom terorizme, o protiprávnej vojenskej agresii. A aby sa „veľký biely otec vo Washingtone“ nenahneval, hneď v prvej vete stanoviska ho ospravedlnila slovami, že podľa EÚ Maduro aj tak „nemá legitimitu“, tak, no, bože, čo sa také už stalo?

Hlavná komentátorka SME Beáta Baloghová už stihla prirovnať Trumpa k Putinovi, ale odkaz poslala len tým, ktorí „zároveň majú slabosť pre Vladimira Putina“. Voči tým, ktorí sa – napr. z Bruselu, či mnohých západoeurópskych metropol – klaňajú Trumpovi je – ako inak? – láskavo zhovievavá. Akože, Trump a Putin sú rovnakí, ale zlí sú len tí, ktorí majú radi oboch, prípadne len Putina. Európski Trumpovi pochlebovači sú v poriadku, lebo veď USA sú „lídom slobodného sveta“.

Komentár pani Baloghovej je ďalším príkladom dvojitého metra, čo metra, kilometra, aký používajú na všetko, čo hodnotia, slovenskí i bruselskí progresivisti. A Kalasovej „vyhlásenie“ ďalším klincom do rakvy dôveryhodnosti EÚ vo svete. A že ich v nej je...

Žiaľ, Robert Fico má pravdu, že dnes už vo svete rozhoduje len hrubá sila, nie právo. A motivujú ju len ekonomické záujmy.

Žiaľ, aj v tom našom, slovenskom. Lenže na tejto deštrukcii sa nepodieľajú tí, ktorí „zbožne oslavovali Trumpovo víťazstvo vo voľbách“ (Baloghová), ale tí, ktorí sa mu od nástupu do Bieleho domu pokorne klaňajú, pritakávajú mu, chvália ho a na podnose mu otrocky predkladajú svoje vlastné záujmy a potreby ako posvätnú obeť. Nie prázdne povolebné slová politikov, ale ich konkrétne vazalské činy posilňujú Trumpovu bezohľadnosť voči čomukoľvek a komukoľvek. A v tomto má – na rozdiel od Číny či Indie – maslo na hlavu najmä Brusel, Londýn, Paríž, Rím, Varšava či Helsinky.

USA patria na zoznam teroristických subjektov. V páse rieky Orinoko sa na venezuelskom území nachádza vyše 300 miliárd barelov ropy, ktorých hodnota predstavuje zhruba 10 biliónov amerických dolárov. Nech sa progresivistickí apologéti akokoľvek usilujú vykresliť prezidenta Madura v čiernych farbách, je to len dymová clona, aby nebolo vidieť venezuelské ropné polia a zásoby zemného plynu. Trumpov terorizmus prinesie iba ich ovládnutie americkými korporáciami a jasnú hrozbu pre zvyšok (nielen) Latinskej Ameriky, aby sa neodvážili myslieť a konať slobodne a poslúchali Biely dom, rozhodne nie demokratickú zmenu. Pretože o nič iné nejde. Pretože takto vyzerá „moderný“ teroristický kapitalizmus.

V štátnom terorizme USA, vo vazalskej reakcii Kaji Kalasovej, či pokryteckom komentári Beáty Baloghovej tkvie nevyvrátiteľný dôkaz, že „pevné transatlantické partnerstvo“ je v skutočnosti otrockou službou EÚ bezcharakternej a brutálnej mocenskej politike Bieleho domu. A jeho jediným motívom je zväčšovať bohatstvo nadnárodných korporácií a ich kontrolu nad svetom.

Branislav Ondruš,
člen ÚR SZPB a europoslanc

Zomrel hrdina Dukly a Slovenského národného povstania Generálporučík v. v. Ing. Miloslav Masopust (1924 – 2026)

V nedeľu 4. januára 2026 nás vo veku 101 rokov navždy opustil Ing. Miloslav Masopust, generálporučík vo výslužbe, vojnový veterán druhej svetovej vojny, príslušník 1. československého armádneho zboru v ZSSR a významná osobnosť novodobých vojenských dejín. Patril k tým, ktorí slobodu Česko-Slovenska vybojovali v prvej línii.

Narodil sa 26. septembra 1924 v obci Český Straklov v ukrajinskej Volynskej oblasti v učiteľskej rodine. Po uzavretí gymnázií v dôsledku nacistickej okupácie bol nútený pracovať v mäsokombináte. Po oslobodení sa dobrovoľne prihlásil k vojenskej službe a 18. marca 1944 vstúpil do radov 1. československej samostatnej brigády v ZSSR, kde bol o niekoľko dní prezentovaný spolu so svojím otcom.

Po absolvovaní výcviku pri samostatnom prápore automatčikov a kurze veliteľov čiat bol ustanovený za veliteľa družstva. V dňoch 8. – 10. septembra 1944 sa zúčastnil bojov o Krosno, kde bol zranený priestrelom pravej nohy. Po vyliečení pokračoval v službe pri 5. delostreleckom pluku 1. československého armádneho zboru ako veliteľ zásobovacej batérie. Aktívne sa zapojil do bojov v Slovenskom národnom povstaní, bojo-

val v Duklianskom priesmyku a podieľal sa na oslobodzovaní Slovenska.

Po skončení vojny zostal v armáde. Absolvoval Vojenskú akadémiu v Hraniciach a neskôr aj Vojenskú akadémiu v Brne v odbore raketové vojsko a delostrelectvo. Počas aktívnej služby zastával viacero významných veliteľských funkcií v delostreleckom a raketovom vojsku. Z armády bol uvoľnený v decembri 1980 v hodnosti plukovníka.

Za mimoriadne zásluhy bol po roku 1989 opakovane povýšený do generálskych hodností:

- brigádny generál v. v. (2005)
- generálmajor v. v. (2019)
- generálporučík v. v. (2022)

Za svoju službu vlasti získal množstvo československých i zahraničných vyznamenaní, medzi nimi Rad Bieleho leva, Československý vojnový kríž 1939, Čes-

koslovenskú medailu Za chrabrosť pred nepriateľom, Rad vlasteneckej vojny II. stupňa a Medailu Za víťazstvo nad Nemeckom.

Generálporučík Miloslav Masopust bol dlhoročným a aktívnym členom Československej obce legionárskej, kde v ro-

koch 2002 – 2004 pôsobil ako podpredseda. Po celý život sa zúčastňoval pietnych a spomienkových podujatí a významne sa podieľal na uchovávaní historickej pamäti druhej svetovej vojny a odkazu protifašistického boja.

Odchádza statočný vojak, dôstojník a vlastenec, ktorého život bol pevne spätý so službou republike a hodnotami slobody, odvahy a cti.

Češť jeho pamiatke. Večná sláva hrdinom.

text: J. Rohár, A. Horváth, foto: ČSOL

Generálporučík Miloslav Masopust (1924 - 2026).

Slnko už vychádza bez Otta Šimku

Vo veku 101 rokov zomrel v Bratislave 10. februára 2026 účastník SNP, ktorý prežil aj príkoria holokaustu, Otto Šimko. Bol členom Historikkej odbojovej skupiny SZPB väzňov zajateckých a koncentračných táborov a nositeľom štátneho vyznamenania Rad Ľudovíta Štúra II.

Narodil sa 1. júna 1924 v židovskej rodine topolčianskeho advokáta, no detstvo prežil v Nitre. Jeho otec Artúr bol po vojne predsedom mimoriadneho Okresného ľudového súdu v Nitre, zriadeného na vysporiadanie sa so zločincami počas vojny. V roku 1947 napr. viedol proces s SS-Obergruppenführerom Hermannom Höflem (1989 - 1947), hlavným veliteľom nemeckých vojsk, ktoré krvavo zatlačili Povstanie, či s Dieterom Wislicenym (1911 – 1948), Eichmanovým poradcom SS, ktorý sa o. i. podieľal na vraždení židovského obyvateľstva zo Slovenska. Oboch odsúdili na trest smrti.

Holokaust, to neboli len koncentráky

Začiatok holokaustu pre Otta Šimka neboli iba vyhľadzovacie tábory, ale aj zdanlivo mierne antisemitské nariadenie o tom, kde budú v rámci školskej triedy sedávať Židia a kde Slováci. Po presune žiaka Otta do zadnej lavice, nasledoval presun celej rodiny do zberného tábora v Žiline, odkiaľ mala smerovať do vyhľadzovacieho koncentráku na území okupovaného Poľska.

Vďaka falošným dokladom však odvrátili hrozbu transportu rodiny a skončili v pracovnom tábore vo Vyhniciach. Tam strávili desať mesiacov, kým otcovi vtedajší minister pravosúdia Gejza Fritz neudelil rezortnú výnimku. Otto si následne prostredníctvom inzerátu našiel zamestnanie vo firme Hlaviš v Liptovskom sv. Mikuláši ako kníhviazač.

Povstanie vnímal ako návrat slobody

V Liptove ho v auguste 1944 zastihlo vypuknutie Slovenského národného povstania. Bol to pre neho vtedy nový začiatok, znovu nabitý pocit slobody v obnovennej Česko-Slovenskej republike. Zapojil sa do činnosti 9. liptovského partizánskeho oddielu.

„Prechod z toho stáleho ukrývania a strachu za to, že máš židovský pôvod, to všetko sa pominulo a naraz som bol slobodný človek,“ spomínal si, keď som ho v júni 2023 navštívil. Neskôr ich partizánsky oddiel napadli

na Ždiarskej chate Nemci a jeho členovia museli ustúpiť smerom na Roháče. Keďže Otto pomáhal zranenému kamarátovi, počas pochodu cez kopce sa im jednotka stratila a oni boli nútení nájsť si úkryt v Pribyline.

Odtiaľ sa Otto vybral do Mikuláša s cieľom vyhľadať riaditeľa nemocnice, ktorý ukrýval partizánov i Židov: „Mojou úlohou bolo dostať raneného kamaráta do nemocnice. V Liptovskom Mikuláši ma však chytil gardista menom Kružliak. Legitimoval ma, no moje papiere neboli v poriadku. Začal ma vyšetrovať, kto som, čo som. Ocitol som sa v nezávidenia hodnej kombinácii – aj partizán, aj Žid. Horšie už nemohlo byť.“

Stratené ilúzie prišli čoskoro

Vo väzení prešiel sériou výsluchov s použitím brutálnych vyšetrovacích metód. Len náhodou sa mu podarilo odtiaľ ujsť. Oslobodenie Červenou armádou prežil v úkryte v Nitre. Jeho brat Ivan však nemal také šťastie, našiel sa udavač... Zážitky z vojny hlboko ovplyvnili jeho postoj ku komunistickej strane, do ktorej vstúpil už ako partizán. Po skončení vojny sa presťahoval do Bratislavy, kde roku 1949 absolvoval štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Komenského. Po získaní diplomu sa zamestnal na Povereníctve sociálnej starostli-

vosti, no postupne začal chápať, že jeho zidealizované predstavy o novom režime boli ilúziou.

V čase procesov na základe vykonštruovaných obvinení začiatkom 50. rokov ho ako politicky nespoľahlivého zbavili funkcie a preradili do výroby. Stal sa sústružníkom v Martine a neskôr vychovávateľom na učilišti. V roku 1954 nastúpil do redakcie Smeny v Bratislave, kde pracoval v robotníckom a neskôr zahraničnom oddelení a s nadšením prijímal nastupujúci obrodný poves.

Sledoval dianie vo svete i doma

K povolaniu právnika sa paradoxne vrátil po stranických previerkach v roku 1971, keď ho vyhodili z redakcie. Získal pozíciu podnikového právnika v stavebnom závode v Bratislave, kde pracoval až do odchodu do dôchodku.

Posledné roky prežil v Domove pre seniorov Ohel David v Bratislave. Čulo sa zaujímal o dianie doma i vo svete. Počas návštevy mi povedal: „Stále rád čítam noviny a sledujem televíziu. Teším sa z každého dňa, keď vyjde slnko, lebo aj keby som sa netešil, aj tak by vyšlo.“

Naposledy sa člen Ústrednej rady SZPB a predseda jeho HOSK Ivan Pasternák stretol s Ottom Šimkom tesne pred vianočnými sviatkami 2025. V úprimnom rozhovore sa venovali aj situácii v SZPB. Šimko vtedy jasne vyjadril podporu obrodnému procesu v našom Zväze a zaželel mu dôstojné pokračovanie ideálov, za ktoré kedysi bojoval.

Adam Horváth, foto archív O. Šimku

Otto Šimko (1924 - 2026).

Veterán SNP Daniel Lehotský oslávil 105 rokov

V decembri 2025 oslávil výnimočné životné jubileum Daniel Lehotský, vojnový veterán a účastník Slovenského národného povstania, ktorý sa dožil úctyhodných 105 rokov. Narodil sa 22. decembra 1920 v Hybiach, hoci, ako s úsmevom sám hovorí, v skutočnosti prišiel na svet už 18. decembra. „Pôrodná babica ma zapísala na fare až o pár dní neskôr. A tak už to zostalo. Štyri dni hore-dole,“ dodáva s typickým nadhľadom.

Napriek vysokému veku je pán Lehotský v pozoruhodne dobrom mentálnom stave a s chuťou spomína na udalosti, ktoré formovali jeho život. Na jar roku 1943 unikol zo zaisťovacej divízie v Bielorusku, kde spoznal aj svoju prvú veľkú lásku Zinku. Vojna však ich cesty rozdelila.

V septembri 1944 narukoval v Liptovskom Mikuláši do povstaleckej armády, kde mu bola zverená zásobovacia služba. Po zatlačení povstalcov do hôr sa dočasne vrátil domov. V marci 1945 nastúpil v Poprade k 1. československému armádnemu zboru pod velením Ludvíka Svobodu. Slúžil v poľnej pekárni, kde piekol chlieb pre vojakov bojujúcich v prvej línii.

So svojou jednotkou sa zúčastnil oslobodzovacích bojov pri Dovalove, Liptovskom Mikuláši, Ružomberku, Vrútkach, Strečnej, Žiline a Vsetíne. Koniec vojny oslávil na Morave a následne v Prahe, kde zostal až do novembra 1945.

Oslávenec Daniel Lehotský s gratulantmi.

Po návrate do rodných Hyb sa venoval hospodáreniu. Čakala ho tam jeho životná láska Emília, s ktorou sa zosobášili a prežili spolu celý život. Dnes sú najstarším manželským párom na Slovensku, spolu už 75 rokov. Po nešťastnom páde manželky sa v roku 2017 presťahovali k dcére do Bratislavy, kde v súčasnosti žijú v domove seniorov.

Za účasť v SNP a v národnooslobodzovacích bojoch bol Daniel Lehotský ocenený viacerými vyznamenaniami. Medzi nimi je pamätná medaila k 80. výročiu SNP, medaila k 80. výročiu Víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne, ako aj medaila Za zásluhy o rozvoj spoločnosti v oblasti obrany a bezpečnosti Slovenskej republiky, ktorú mu udelili v lete 2025.

Pri príležitosti jeho životného jubilea mu osobne zaľahoželal aj náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta SR generálmajor Ladislav Dovhun a nechýbala ani pozornosť od Vojenskej podpornej nadácie.

Na otázku, aký odkaz by odkázal mladým generáciám, odpovedal jednoducho a priamo:

„Dodržujte desatoro. To je základ. Ľudia sa toho nedržia – a preto je svet taký, aký je.“

Pánovi Danielovi Lehotskému želáme pevné zdravie a ešte veľa pokojných dní medzi nami – ako živému svedkovi zápasu za slobodu, ktorého príbeh zostáva trvalou súčasťou našej historickej pamäti.

spracoval J. Rohár na základe podkladov A. Horvátha a R. Zimányiho, foto: MO SR

Lúčime sa s hrdinom SNP. Bojoval na najťažších úsekoch Povstania.

Vo veku 101 rokov nás 19. decembra 2025 v Banskej Bystrici navždy opustil priamy účastník SNP a vojnový veterán Ján Štilla.

Narodil sa 18. februára 1924 v Rajci. V lete 1944 sa v delostreleckom pluku v Žiline zapojil do príprav SNP. Ako príslušník žilinskej posádky bojoval po vypuknutí Povstania v oblasti Strečna, Dubnej skaly a Priekopy ako veliteľ spojovacej čaty.

Zúčastnil sa tiež na bojoch pri Pitelovej, Hronskej Dúbrave a Ostrej Lúke. Pri Hriňovej ho zajali, no podarilo sa mu ujsť. Na jar 1945 sa prihlásil do služby v 1. československom armádnom zbore, kde ho zaradili do náhradného delostreleckého oddielu. Po skončení vojny zostal slúžiť v armáde. Nie však nadhlo, už v roku 1950 sa mu na vlastnú žiadosť podarilo dostať z uniformy do civilu.

Najskôr sa zamestnal účtovníkom v Žiline, potom bol technikom v Kysuckom Novom Meste, najdlhšie však pracoval v bansko-bystrickom Podniku výpočtovej techniky ako programátor a analytik.

Výše 60 rokov žil s manželkou

v Banskej Bystrici, ktorá sa o neho vzorne starala. Kapitán vo výslužbe Ján Štilla bol držiteľom niekoľkých vyznamenaní za účasť v SNP a pri príležitosti 100. narodenín mu udelili Pamätný kríž Vojnového veterána.

A aký bol odkaz tohto vojnového veterána mladším generáciám?

„Legendárny armádny zbor generála Ludvíka Svobodu, rovnako

Ján Štilla (1924 - 2025).

ako my, povstalci, sme bojovali za obnovené Česko-Slovensko. Takže som veľmi nesúhlasil s rozdelením spoločného štátu. No keď už tu Slovenská republika je, dbajme o to, aby bola suverénnym zvrchovaným štátom. Tak, aby naši ľudia mali prácu, aby sme si boli vedomí našej národnej identity, aby sme boli hrdí na svoju vlasť a vedeli ju chrániť. A na druhej strane, aby sme vedeli pomáhať tomu, komu sa krivdí.“

Česť jeho večnej pamiatke!

spracoval Adam Horváth, foto: archív Bojovník

Zomrel Jozef „Joe“ Veselský (1918 – 2026) - najstarší priamy účastník SNP

Dňa 3. januára 2026 zomrel vo veku 107 rokov Jozef Joe Veselský, najstarší známy priamy účastník Slovenského národného povstania, významná osobnosť slovenského protifašistického odboja a dlhoročný reprezentant Slovákov v zahraničí.

Jozef Veselský sa narodil 20. októbra 1918 v Trnave, kde prežil detstvo a mladosť. Už v mladom veku sa aktívne venoval športu, najmä futbalu, a patril k generácii, ktorá formovala športový i spoločenský život medzivojnovej Trnave. Po maturite na trnavskom gymnáziu pracoval v bankovníctve v Bratislave.

V roku 1944 sa aktívne zapojil do Slovenského národného povstania, keď bol po prihlásení v Banskej Bystrici zaradený do brigády Bohdana Chmeľnického. Povstanie a vojnu prežil napriek osobnej tragédii – jeho rodičia aj brat zahynuli v koncentračnom tábore Auschwitz. K svojim vojnovým skúsenostiam sa vracal s typickým pokojom a pokorou.

Po vojne pokračoval v športovej činnosti, no po roku 1948 sa z obáv pred politickým vývojom rozhodol s rodinou pre emigráciu. Osud ho zaviedol do Írska, kde si vybudoval mimoriadne bohatý profesionálny aj športový život. Stal sa trénerom írskej reprezentácie v stolnom tenise, funkcionárom futbalových klubov Shamrock Rovers a University College Dublin a doživotným prezidentom Írskej asociácie stol-

ného tenisu. Írske občianstvo získal už v roku 1952.

Aj vo vysokom veku zostal mimoriadne aktívny – v roku 2016 získal na Trinity College v Dubline čestný titul magistra umenia ako najstarší vysokoškolský študent v Írsku.

Jozef Veselský bol nositeľom viacerých vyznamenaní, vrátane Rad Bieleho dvojkríža III. triedy, ktorý mu v roku 2007 udelil prezident SR Ivan Gašparovič. Slovenský zväz protifašistických bojovníkov ho ocenil Medailou M. R. Štefánika I. stupňa za jeho prínos k uchovávaniu odkazu boja proti fašizmu. Bol členom SZPB v Trnave a udržiaval aktívne väzby so slovenskou komunitou doma i v zahraničí. V roku 2018 mu diplom udelil aj minister zahraničných vecí Miroslav Lajčák počas návštevy Dublinu.

Jozef „Joe“ Veselský zostane zapísaný v pamäti ako tichý, dôstojný svedok dejín, ktorý svojím životom prepojal Slovensko, SNP a európsky protifašistický odkaz s moderným svetom.

Česť jeho pamiatke!

text: A. Horváth, foto: archív Bojovník

Jozef „Joe“ Veselský (1918 - 2026).

Vianočná dohoda, jej spoluautori a realizátori

V Bratislave sme si 22. decembra 2025 tradične, po 13-ty raz, pripomenuli prijatie jedného z najvýznamnejších dokumentov slovenskej histórie - Vianočnej dohody z roku 1943.

Spoločná fotografia účastníkov podujatia na Gajovej ulici.

Na jej základe sa vytvorila ilegálna Slovenská národná rada, ktorá pripravovala Povstanie proti kolaborantskému ľudáckemu režimu a nemeckým okupantom, za obnovenie Česko-Slovenskej republiky na nových základoch.

Napriek predvianočnému zhonu a sychravému počasiu sa na Gajovej ulici pred pomníkom zišlo pomerne veľa ľudí, okrem členov SZPB a Klubu Nového slova (spoluorganizátor) aj aktivisti zo Spoločnosti Ladislava Novomeského (SLN), Matice slovenskej, viacerí historici, politológovia, umelci, publicisti.

Prišli aj panie Husáková a Novomeská

Na podujatí sa zúčastnil predseda Historikkej odbojovej skupiny väzňov zajateckých a koncentračných táborov Ivan Pasternák, dlhoročný sólista Opery Slovenského národného divadla Ivan Ožvát, manželka mladšieho syna Gustáva Husáka Mária Husáková a príbuzná Ladislava Novomeského Beata Novomeská.

Po pietnom akte s hlavným príhovorom vystúpil bývalý riaditeľ Ústavu politických vied SAV Miroslav Pekník, ktorý pripomenul širšie historické súvislosti prijatia Vianočnej dohody a prečítal jej preambulu. Viaceré ciele Povstania sa naplnili, niektoré zapadli

prachom histórie a iné akoby ešte len čakali na svoju realizáciu.

Presunuli sme sa do neďalekého sídla SZPB na Štúrovej ulici, aby sme odprezentovali dve nové knihy vydané v spolupráci s našim Zväzom.

Tretia v sérii spomienok

Prvá, reprezentatívna s množstvom farebných fotografií Memoriabilita - Spomienky 3. sa venuje najmä výtvarným umelcom účastníkom SNP, ale aj iným aspektom tradícií protifašistického hnutia na Slovensku. Okrem zostavovateľa predsedu Klubu výtvarných umelcov a teoretikov Ladislava Skraka do nej prispeli napr. prof. Jozef Leikret, predseda Matice slovenskej Marián Gešper, jej podpredseda Peter Schvantner či historik umenia Ľubomír Podušel.

Hodnotný zborník s príspevkami z vlnajšej vedeckej konferencie a inými materiálmi zostavili predse-
da SLN, vedecký pracovník MS Lukáš Perný a vnuk

Slávnostné „pokrstenie“ knihy Memoriabilita - Spomienky 3.

Ivana Horvátha, tiež Ivan. Nazvali ho Novomeský & Hortváth: Velikáni literatúry a politiky, zo Senice do sveta. Ide vlastne o druhý diel série Vlastenci alebo buržoázni nacionalisti? vydaný MS.

Kým v prvej publikácii z roku 2022 sa pojednávalo o známych rodákoch z Gemera – o Vladimírovi Clementisovi a Vladimírovi Mináčovi, v druhom sú bližšie predstavení dvaja členovia ilegálnej SNR s rodinnými koreňmi v Senici – L. Novomeský a I. Horváth. V 50.

rokoch boli perzekuovaní a odsúdení ako tzv. bužoázni nacionalisti aj s Gustávom Husákom a ďalšími predstaviteľmi protifašistického odboja na Slovensku na roky žalárovania.

Prehovorili viacerí z plejády autorov

Z množstva autorov treba spomenúť dcéru odbojára – Janu Schillerovú-Horváthovú, jeho praneter, herečku a filmovú producentku Dianu Horváthovú-Jakubiskovú, prof. Jozefa Lysého in memoriam, filozofa a kulturológa prof. Dalimíra Hajku, riaditeľa ASA prof. Martina Muránskeho, prof. Eduarda Chmelára, publicistu historika Jozefa Schwartzu, či osvetovú pracovníčku a členku ÚR SZPB zo Senice Ľubicu Krištofovú.

Po symbolickom krste publikácií prehovorili viacerí autori jednotlivých článkov - Ladislav Skrak, Lukáš Perný, Pavol Vitko z Ministerstva obrany SR, publicista historik Ján Bábik, riaditeľ Slovenského literárneho centra Jozef Ťažký, prof. politológie Svetozár Krno, Ján Rohár, Branislav Balogh, dočasne poverený riaditeľ Múzea polície SR.

Nasledovala živá debata, viacerí prítomní spomínali, ale neobišli ani súčasnosť. Akademická maliarka Mária Štompach na záver podujatia podarovala obraz L. Skrakovi ako prejav vďaky za jeho prístup k organizovaniu výtvarného života v Bratislave.

text: Martin Krno, predseda OblV SZPB v Bratislave,
foto: Lýdia Kokavcová, Ladislav Skrak a Branislav Balogh

Príhovor Miroslava Pekníka.

Hrdina a statočný človek

Ľudovít Kukorelli (1914 – 1944), rodák z Krásnej Hôrky pri Tvrdošíne, sa po absolvovaní vojenskej služby stal letcom z povolania. Po vzniku Slovenského štátu slúžil v leteckom pluku v Piešťanoch a už v roku 1940 sa zapojil do protifašistického odboja v skupine Demec. Po odhalení tejto siete bol v roku 1941 odsúdený, zbavený hodnosti a väznený, no po prepustení v odbojovej činnosti pokračoval.

Od roku 1943 žil v ilegálite na východnom Slovensku, kde sa stal významnou osobnosťou partizánskeho hnutia. Ako náčelník štábu partizánskej jednotky Čapajev sa podieľal na jej vybudovaní na najsilnejšiu jednotku v regióne, organizoval diverzné akcie a riadil bojovú činnosť v tyle nemeckých vojsk. Významne prispel aj k úspešnému úniku partizánov z obkľúčenia a k vytvoreniu partizánskej oblasti v okolí Stropkova, Humenného a Medzilaboriec.

Ľudovít Kukorelli zahynul 24. novembra 1944 v Habure za dodnes nevyjasnených okolností počas presunu partizánov cez front. Pochovaný je v Košiciach.

Pri príležitosti 81. výročia jeho úmrtia si jeho pamiatku uctili zástupcovia mesta Tvrdošín, členovia ZO SZPB Trstená, OblV SZPB Ružomberok a Klubu vojakov vo výslužbe Dolný Kubín položením vencov k pamätnej tabuli v Krásnej Hôrke.

text a foto: Ján Páleš, člen ZO SZPB Trstená

Členovia SZPB pri pietnom akte.

Hodnotiaca členská schôdza ZO SZPB Dobrá Niva

V závere roka zhodnotila svoju činnosť aj Základná organizácia SZPB v Dobrej Nive. Výročná hodnotiaca členská schôdza sa uskutočnila 12. decembra 2025. Otvoril ju podpredseda ZO SZPB Jiří Pospíšil, ktorý oboznámil prítomných s programom rokovania.

Správu o činnosti za uplynulé obdobie predniesol predseda ZO SZPB Ján Slosiarik. Okrem tradičných aktivít vyzdvihol najmä zájazd na Krahule a do Kremnice, inštaláciu výstavky artefaktov z druhej svetovej vojny pri príležitosti 80. výročia oslobodenia obce a turistický Pochod vďaky z Dobrej Nivy na Podzámčok. Ocenil tiež pomoc obce pri osadení pamätných tabulí venovaných padlým vojakom z 1. a 2. svetovej vojny a spoluprácu so ZŠ s MŠ Juraja Slávika Neresnického pri besede s Vladimírom Strmeňom.

Správu o hospodárení organizácie predniesla hospodárka ZO SZPB Anežka Sujová. Dôležitým bodom schôdzy bola voľba výboru ZO SZPB, ktorého zloženie bolo jednohlasne potvrdené v nezmenenej podobe: Karol Slúka, Renáta Mužíková, Anežka Sujová, Jiří Pospíšil a Ján Slosiarik.

Prítomní boli oboznámení aj s Plánom práce na rok 2026, v ktorom sa osobitná pozornosť

venuje spomienkovej turistickej akcii „Počúvadliansky mlyn“, plánovanej na 9. mája 2026 v spolupráci s Komunitným centrom v Baďani. V diskusii zazneli aj informácie o úspechoch žiakov základnej školy v súťaži Medzníky druhej svetovej vojny, o ich účasti na Odbojárskej vatre na Švábe a bola kladne hodnotená organizácia 2. ročníka Katarínskeho posedenia.

Schôdza sa skončila prijatím uznesenia o schválení zloženia výboru a Plánu práce na rok 2026, ako aj blahoželaním jubilantom Kvetke Chlepkovej, Romanovi Vištiakovi a Jánovi Lihockému.

text a foto: Ján Slosiarik,
predseda ZO SZPB Dobrá Niva

Členovia ZO SZPB v Dobrej Nive.

Tradičný turistický Pochod vdáky pri príležitosti 81. výročia oslobodenia obce Čierny Balog

Účasť klubov vojenskej histórie dodala pietnemu aktu tú pravú partizánsku atmosféru.

Nedeľa 28. januára 1945 je do dejín obce Čierny Balog zapísaná veľkými písmenami vlastenectva a hrdinstva. V tento deň, krátko po 15. hodine, sa približne 50 obrancov z radov povstaleckých vojakov z obce a partizánov postavilo so zbraňou v ruke proti 700-člennému práporu Wehrmachtu, ktorý po prehranej bitke pri Klenovci ustupoval v hlbokom snehu Balockými horami. Hrozilo vypálenie partizánskej obce.

Domáci obrancovia sa rozhodli zachrániť svoju dedinu. Poháňala ich odvaha,

srdce a vôľa obetovať aj vlastné životy za záchranu rodín a domovov. Ich odpor podporil aj 15-členný partizánsky oddiel vedený Ukrajincom Nikolajom Radulom, ktorý túto udalosť opísal v roku 1979 vo svojej knihe Bliiace Rudohorie.

Boj na život a na smrť sa odohral len niekoľko stoviek metrov nad osadou Dobroč, na mieste dnešného Pomníka obranného boja a padlého guľometčíka Jozefa Schöna.

Nedeľa 25. januára 2026 – už o 81 rokov neskôr. Obec Čierny Balog, na čele

Pochodu sa zúčastnilo viac ako 200 účastníkov.

Po položení venca nasledoval slávnostný prihovor.

so starostom Michalom Vetrákom, spolu s predsedom ZO SZPB Jozefom Švantnerom, si toto významné výročie pripomenuli turistickým Pochodom vdáky, ktorý sa konal už po 52. raze (1975 – 2026).

Na podujatie bol pozvaný aj Tibor Devát, predseda Združenia klubov vojenskej histórie Slovenska, ktorý do Čierneho Balogu priviedol približne 50 členov – vojakov z 20 klubov z rôznych kútov Slovenska.

Nedeľné ráno sa nieslo v sychravom počasí, ktoré však turistov – najmä mladých ľudí – neodradilo. Postupne sa počasie zlepšilo a pred obecným úradom sa zišlo viac ako 200 účastníkov. Spoločne vykonali prvý pietny akt pri Pamätnej tabuli so zoznamom 52 obetí druhej svetovej vojny (1939 – 1945) z obce Čierny Balog.

Následne sa účastníci v troch autobusoch presunuli približne 15 km k partizánskemu cintorínu pod Skalickou (938 m n. m.), kde je pochovaných 22 partizánov a ukrajinská partizánka Kamila Šagy z mesta Ovruch. Tu sa uskutočnil druhý pietny akt s čestnými salvami a príhovorom starostu obce Michala Vetráka.

Potom sa celé osadenstvo vydalo na pochod dlhou lesnou trasou – najprv dolinou Brôtovo, následne horským prechodom do doliny Páleníčnej. Po 9,2 km dlhej trase dorazili k pomníku padlého Jozefa Schöna, kde ich tradične vítala „Vatra oslobodenia“. Nasledoval tretí pietny akt – kladenie vencov, čestné salvy a príhovory predsedu ZO SZPB Jozefa Švantnera a spoluzakladateľa pochodu Ivana Kučeráka.

Záver podujatia tradične umocnili heligonkári. Pri vatre zaznela aj hymnická pieseň Cez balocké čierne hory...

Najstarším účastníkom pochodu sa aj tento rok stal jeho stály účastník, dnes už 85-ročný Jozef Pančík – Bačove, ktorý ani po absolvovaní celej trasy nejavil známky únavy a pri vatre si s ostatnými zanôtil.

V cieľi Pochodu vdáky si každý účastník mohol prevziať Horalku a teplý čaj. Celkovo bolo vydaných 230 Horaliiek, čo výstižne dokumentuje účasť na tomto tradičnom podujatí.

Celý priebeh Pochodu vdáky je zdokumentovaný v obrazovej prílohe so 100 fotografiami.

text: Milan Kováčik, foto: Jozef Kováčik a Milan Kováčik

Už nikdy viac – Krvavá nedeľa 21. januára 1945

Každoročne v januári si pripomínáme jednu z najtragickejších udalostí našich novodobých dejín – Krvavú nedeľu z 21. januára 1945. V tento deň, pred 81 rokmi, sa obce Ostrý Grúň a Klak stali dejiskom mimoriadne brutálneho vojnového zločinu.

V skorých ranných hodinách vtrhli do obcí nemecké nacistické jednotky za spolupráce so slovenskými kolaborantmi a príslušníkmi protipartizánskej jednotky Edelweiss. V čase tuhej zimy a hlbokého snehu bola pokojná klatovská dolina preťatá výstrelmi, plameňmi horiacich domov a nárekom nevinných obetí.

Dôvodom krvavej represálie bola pomoc miestnych obyvateľov partizánskym jednotkám pôsobiacim v pohorí Vtáčnik. Nacistické spravodajské služby, podporované domácimi informátormi, rozhodli o exemplárnom treste – zničiť obce a zastrážiť obyvateľstvo. Partizánske štáby sa o plánovanom prepade dozvedeli až krátko pred jeho uskutočnením a pre nedostatok času ustúpili do hôr, aby neohrozili civilné obyvateľstvo.

Útočníci disponovali delami a obrnenými transportermi. Bez milosti vraždili ženy, deti, starcov aj mužov. Medzi obeťami bolo aj trojmesačné dieťa so svojou matkou, ako aj deti vo veku od štyroch do deviatich

rokov. Mimoriadne krutým spôsobom bol umučený 21-ročný zranený partizán, ktorého ešte zaživa hodili do horiaceho domu.

Celkovo bolo v oboch obciach zavraždených 148 obyvateľov, z toho 56 žien a 38 detí. V Ostrom Grúni bolo vypálených 112 domov a 78 hospodárskych budov, v Klaku 132 domov a hospodárskych objektov. Tieto udalosti patria medzi najbrutálnejšie vojnové zločiny spáchané na území Slovenska a do dejín sa zapísali ako Krvavá nedeľa.

Podobných obcí, ktoré boli vypálené ako pomsta za pomoc partizánom, je na Slovensku viac než sto. V regióne Oblastnej organizácie SZPB Žiar nad Hronom postihol tento teror aj obce Hrabčiov, Župkov, Prochot a mesto Kremnica.

Pripomínať si tieto udalosti je našou povinnosťou. Slovensko sa hlási ku kresťanským hodnotám, ktoré učia odpúšťať, no nesmieme zabudnúť. Žije tu už tretia generácia, ktorá tieto hrôzy nezažila. O to dôležitejšie je pripomínať, čo znamenal fašizmus – najmä dnes, keď sa jeho pohrobkovia opäť pokúšajú vystupovať ako riešenie problémov spoločnosti.

Pamäť na vypálené obce a vyvraždených obyvateľov nás zaväzuje chrániť demokratické hodnoty, slobodu

a ľudskú dôstojnosť. Tieto obete sú nielen mementom minulosti, ale aj varovaním do budúcnosti. Akékoľvek šírenie nenávisťi je nebezpečné. Spoločným úsilím musíme udržiavať historickú pamäť Slovenska živú – v mene obetí fašistických zverstiev.

Jaroslav Bulko, podpredseda ÚR SZPB
a predseda Oblastného výboru SZPB Žiar nad Hronom, foto: fb Nová Baňa

Pietny akt pri pamätníku v Klaku.

Mirko Nešpor, symbol so životným príbehom

Tak ako každý rok si v decembri členovia bratislavskej oblastnej organizácie (hoci tentoraz v nižšom počte) uctili pamiatku hrdinu SNP Mirka Nešpora pri príležitosti 81. výročia jeho tragickej smrti. Sotva mal dvadsať rokov. Narodil sa 28. septembra 1924 v Skalici.

Na cintoríne v Slávičom údolí leží viacero účastníkov protifašistického hnutia, ktorí zahynuli priamo v Povstaní, v horách počas partizánskych akcií alebo ako väzni v nacistických táboroch smrti. Prečo sa každoročne v adventnom čase schádzame akurát pri hrobe mládenca zo Záhoria?

Neochvejný bojovník proti fašizmu

Iste, Mirko Nešpor sa určitým symbolom neochvejného bojovníka proti fašizmu, nielen importovaného k nám z Talianska či Nemecka, no aj toho domáceho, ľudáckeho. Súčasne sa nám ponúka skutočný príbeh konkrétneho človeka s čistou dušou, ktorý už vo svojej rodine bol vychovávaný s ľavicovým, antifašistickým zameraním.

Do ilegálnej činnosti sa zapojil ešte pred vypuknutím Povstania. V lete 1944 po skončení prvého ročníka na Odbor inžinierskeho staviteľstva SVŠT odišiel na prázdninovú prax na stavbe v Ústí nad Oravou.

Tam nadviazal kontakty s vojenskými

zajatcami z Červenej armády, ktorí sa podieľali na budovaní budúcej Oravskej priehrady a s miestnymi partizánmi, medzi ktorými už boli aj viacerí občania Sovietskeho zväzu. Angažoval sa pri zkladaní revolučných národných výborov v okolitých obciach.

Mladý Mirko Nešpor.

Pietny akt pri hrobe Mirka Nešpora.

Spojka oravských partizánov s Bystricou

Príslušníci Wehrmachtu z poľského územia pomerne rýchlo obsadili väčšinu Oravy a následne 6. septembra aj Ružomberok. Po prechode do srdca Povstania dostal Mirko úlohu, aby bol naďalej v kontakte ilegálnym hnutím v širšom okolí Dolného Kubína a odovzdával mu politické inštrukcie. Dvakrát absolvoval cestu cez okupované územie, kde sa zapojil so zbraňou v ruke do ozbrojeného

boja. So svojimi postrehmi sa podelil s čitateľmi Pravdy na stránkach týchto povstaleckých novín.

Osudný návrat do rodnej Skalice

Koncom októbra sa s partizánmi presunul z Banskej Bystrice do Nízkyh Tatier, kde však ochorel a na odporúčanie velenia jednotky kpt. Piotra Sergejeviča Tichonova sa mal vrátiť do rodiska. Tretí raz konšpiratívne prechádzal okupovaným územím, tentoraz cez polovicu Slo-

lici. Potom ho previezli do Bratislavy na Ústrednú štátnej bezpečnosti, kde ho v pivničnej miestnosti na Vlčkovej ulici č. 35 podrobovali tortúre, až ho 17. decembra zavraždili. Slovenskí ľudáci si vystačili sami, bez asistencie gestapa!

Samovražda so spútanými rukami?

Podľa oficiálnej správy väzeň Nešpor spáchal samovraždu. To verziu však vyvracia svedectvo očitého svedka - spoluväzňa Igora Mička: „Doviezli ho. Dokopy boli štyria. A hodili ho tam na uhlie. Pozerali na Mirka a jeden hovorí: Veď on nedýcha! Potom odišli. Mirko sa viac nehýbal. Asi tak za hodinu prišli znovu. Hore v pivnici viedlo potrubie a oni ho tam obesili! Som presvedčený, že vtedy už nežil.“

Gardistickú verziu spochybnil aj lekár Herman Krsek, ktorý vykonal pitvu a konštatoval: „V noci 17. 12. 1944 doviezli do pitevne telo Mirka Nešpora. Mal ruky zložené vpred, spútané reťazou. Zranenia boli veľmi rozsiahle: hlboké a masívne podliatiny na chrbte, odreniny na tvári od horiacej cigarety, rany na nohách mohli vzniknúť prišiváním šatstva k povrchu tela. Rozsah a charakter zranení svedčil o surovom spôsobe týrania.“

Na Mirka Nešpora určite nikdy nezaбудneme, povedali sme si po pietnom akte. Tie slová platia aj pre ďalšiu účastníčku protifašistického odboja Annu Bergerovú, ktorá nás vo veku 94 rokov opustila 16. februára 2024. Na jej hrob sme tiež položili kvety.

text: Martin Krno, predseda OblV SZPB v Bratislave, foto: Petr Švanda a archiv autora

Pohľad na členov ZO, s príhovorom vystúpil predseda ZO Július Feješ.

Stretnutie s jubilantmi v Detve

Uskutočnilo sa 3. decembra 2025 v priestoroch miestneho Denného centra.

Výbor ZO SZPB pozval svojich členov – jubilantov, ktorí oslávili životné jubileá v roku 2025 na stretnutie. Usporiadávame ich každoročne, tentoraz pre 30 jubilantov.

Vďaka obetavým členom výboru sa nám podarilo svojpomocne pripraviť slušné občerstvenie a pohostenie, čo prispelo k dobrej atmosfére a nálade zúčastnených. Tú podporil aj náš člen, výborný harmonikár a spevák, Jožko Uhrin.

Stretnutie bolo neformálne, plné rozhovorov jubilantov s členmi výboru, kde zazneli aj viaceré návrhy na zlepšenie práce našej základnej organizácie a aj na organizovanie tematických zájazdov v roku 2026.

Vydarená akcia znamenala aj záver roka 2025, ktorý môžeme hodnotiť po každej stránke pozitívne, o čom bude podrobne hodnotiť rokovanie výročnej členskej schôdze.

text: Július Feješ, foto: Jaroslav Švábenský

Sabinov si pripomenul 81. výročie oslobodenia mesta

V mesiaci január si viaceré samosprávy v Prešovskom kraji pripomenuli udalosti spojené s koncom druhej svetovej vojny. Výnimkou nebolo ani mesto Sabinov, kde sa 21. januára 2026 uskutočnil tradičný pietny akt kladenia vencov pri pomníku obetiam vojny pri príležitosti 81. výročia oslobodenia mesta.

Spomienkové podujatie zorganizovali mestský úrad Sabinov, okresný úrad a základná organizácia SZPB v Sabinove.

Slobodu mestu v zimných januárových dňoch priniesol 320. gardový strelecký pluk 4. ukrajinského frontu pod velením podplukovníka Fokina. Po krátkom boji nemecké jednotky mesto opustili a ustúpili do lesov nad obcou Pečovská Nová Ves, odkiaľ následne delostreleckou a mínometnou paľbou poškodili v Sabinove viac než 20 budov. Pri ústupe bola poškodená aj dopravná infraštruktúra mesta a železničná trať smerom na Prešov.

Hoci medzi civilným obyvateľstvom nedošlo k stratám na životoch, oslobodzovacie boje si vyžiadali životy 19 sovietskych vojakov. Bilancia obetí Sabinova počas druhej svetovej vojny však zostáva mimoriadne tragická – z 529 občanov židovského pôvodu prežilo hrôzy vojny len 63 osôb a najmenej 30 Sabinovčanov zahynulo v národno-oslobodzovacom boji.

Pietneho aktu sa zúčastnilo pri-

bližne 200 ľudí. V slávnostnom príhovore primátor mesta Ing. Martin Repaský uviedol:

„Tento deň nie je len dátumom v kronike mesta. Je to príbeh hrdinstva a obety, vďaka ktorým dnes žijeme v mieri. Nezabúdajme, že po-

kojný život nie je samozrejmou, ale darom, o ktorý sa musíme starať každý deň.“

Po skončení spomienkovej slávnosti sa uskutočnila výročná členská schôdza ZO SZPB v Sabinove, na ktorej bol schválený plán úloh a aktivít na rok 2026. Zároveň došlo zo zdravotných dôvodov a v súvislosti s úmrtím k personálnym zmenám vo funkciách predsedu a tajomníka ZO SZPB. Členovia organizácie zároveň vyslovili poďakovanie doterajšiemu predsedovi Jozefovi Hrabčákovi za jeho dlhoročnú prácu.

text: Peter Molčan, foto: fb Život v Sabinove

Pamätník osloboditeľov v Sabinove.

Deň delostrelectva a raketového vojska v Ružomberku

Už 77 rokov si delostrelci na Slovensku a v Česku pripomínajú 15. január ako Deň delostrelectva (neskôr Deň delostrelectva a raketového vojska). Tradícia tohto dňa v našich ozbrojených silách sa viaže k významnej bitke druhej svetovej vojny pri poľskom mestečku Jaslo.

Práve 15. januára 1945 sa v ranných hodinách začala významná ofenzíva sovietskych vojsk proti vybudovaným nemeckým obranným postaveniam. Prielomu obrany predchádzala dôkladná palebná príprava, ktorej súčasťou bola aj delostrelecká príprava. Do bojov sa zapojilo päť delostreleckých plukov 1. československého armádneho zboru, ktoré si ako podporu vyžiadali veliteľ 38. armády generál Moskalenko. Československí delostrelci splnili v ťažkých podmienkach všetky stanovené úlohy, za čo im ešte v ten istý deň generál Moskalenko vyjadril telegramom svoju vďaku.

Delo, ktoré je súčasťou pamätníka v Ružomberku, je symbolom bojov v Re-

vúckej doline počas Slovenského národného povstania. Pôvodne bolo umiestnené v kasárňach v Ružomberku, no v roku 1965 bolo premiestnené pred Liptovské múzeum a následne osadené na súčasnom mieste pri príležitosti 21. výročia SNP.

Členovia Oblastnej organizácie SZPB Ružomberok a príslušníci vojenského útvaru Ružomberok si 15. januára 2026 pripomenuli Deň delostrelectva položením venca pod Pamätník SNP – Delo na Bystrickej ceste v Ružomberku. Pamätník bol inštalovaný v roku 1965 na počesť 20. výročia SNP na základe vzájomnej dohody medzi vtedajším vedením mesta Ružomberok, Liptovským múzeom a vojenským útvarom.

Spoločná fotografia členov SZPB pred pamätníkom.

Pamätník symbolizuje boje o kótu vrchu Ostrô, kde prebiehali ťažké boje medzi nemeckou armádou a povstaleckými jednotkami. Boje o kótu Ostrô sa začali 15. septembra 1944 a skončili sa

28. októbra 1944. Prevaha nepriateľa však viedla k stiahnutiu povstaleckých vojsk smerom na Liptovskú Osadu a Korytnicu. Tým sa začala nová etapa SNP, vrátane prechodu časti armády na partizánsky spôsob boja proti okupantom.

V roku 2021 bol priestor pamätníka zbavený náletových drevín a samotné delo bolo obnovené novým náterom. Na tejto obnove sa za finančnej podpory mesta Ružomberok podieľali vojaci vojenského útvaru Ružomberok, členovia KVH Ostrô a členovia Oblastnej organizácie SZPB Ružomberok. Pamätník tak dnes dôstojne reprezentuje históriu SNP v okolí Ružomberka. V roku 2024 bol pamätník doplnený o informačnú tabuľu a došlo aj k úprave prístupového chodníka k delu.

Podakovanie patrí komunálnym službám mesta Ružomberok za odpratanie snehu v okolí pamätníka, čím umožnili dôstojné a bezpečné uctenie Dňa delostrelectva a raketového vojska.

text a foto: Róbert Fajta, predseda Oblastnej organizácie SZPB Ružomberok

Pamätná izba príslušníkom 2. československej samostatnej paradesantnej brigády

Viac než dva a pol roka štúdia, spracúvania materiálov zo slovenských i zahraničných archívov a osobnej angažovanosti bolo potrebných na to, aby člen ZO SZPB Gemerská Poloma Adrian Gallo spracoval a vytvoril pamätnú izbu venovanú príslušníkom 2. československej samostatnej paradesantnej brigády, ktorí tragicky zahynuli 16. októbra 1944 na vrchu Fós, neďaleko Gemerskej Polomy.

Pohľad na pamätnú izbu doplnenú autentickými artefaktami.

Vďaka ústretovosti vedenia obce a pani starostky Liliany Bronďošovej bolo možné túto pamätnú izbu dlhodobo umiestniť a sprístupniť verejnosti v zrekonštruovaných priestoroch obce. Expozícia chronologicky približuje prostredníctvom fotografií a životných osudov členov posádky i prepravovaných vojakov samotnú tragickú udalosť, ako aj miesto havárie dopravného lietadla Li-2 s trupovým číslom 17.

Pamätná izba je doplnená autentickými artefaktmi zo zvyškov lietadla, ktoré miestni obyvatelia postupne nachádzali na mieste nešťastia v priebehu viacerých rokov. Tieto predmety, po desaťročiach zabudnuté, obohatili výstavu o cenné hmotné svedectvá tragickej udalosti.

Autor spracoval túto tragédiu nielen v knižnej podobe, ale aj ako audiovizuálny dokument, ktorý je zverejnený na webovej stránke obce. Materiál je určený nielen pre žiakov miestnej základnej školy v rámci vyučovania dejepisu, ale aj pre širokú verejnosť.

text a foto: Milan Malček

O kultúrny program sa postarali folklórne skupiny.

Spomienka na povstalecké Vianoce

Už tradične organizuje Oblastná organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Banskej Bystrici v decembri Spomienku na povstalecké Vianoce. Táto spomienková akcia je venovaná pripomenutiu mimoriadne ťažkých podmienok, v ktorých po potlačení Slovenského národného povstania žili, bojovali a prežívali vojaci, partizáni i civilní obyvatelia v slovenských horách, s nádejou upretou na príchod oslobodzujúcej Červenej armády.

Tohtoročného podujatia sa zúčastnilo viac než 130 členiek a členov zo základných organizácií banskobystrickej oblastnej organizácie SZPB.

Úvodný príhovor predniesol predseda Oblo SZPB Ján Páček, ktorý priblížil vývoj odbojovej činnosti na území Slovenska a poukázal na existenciu rôznych odbojových skupín bojujúcich proti nemeckému nacizmu a ľudáckemu režimu. Zdôraznil, že zásadným impulzom k ich zjednoteniu bolo podpísanie zmluvy o spojení v boji proti nemeckému fašizmu a o povojnovej spolupráci medzi exilovou československou vládou a vládou ZSSR 12. decembra 1943.

Vývrcholením tohto procesu sa stala Vianočná dohoda medzi

komunistickým a občianskym odbojom, ktorá úzko súvisela s prípravou ozbrojeného vystúpenia slovenského národa proti nemeckým okupantom a ich domácim prisluhovačom, ako aj s povojnovým usporiadaním obnoveného Česko-Slovenska na princípe rovnosti Čechov a Slovákov.

Predseda Oblo SZPB zároveň vyjadril presvedčenie, že oblastná organizácia bude aj naďalej naplňovať svoje základné poslanie – uchovávať historickú pamäť protifašistického odboja a odovzdávať ponaučenia z jednoty rôznych odbojových prúdov aj súčasným generáciám.

Spomienková akcia sa následne niesla v tradičnom du-

chu družnej atmosféry, spevu a tanca. O kultúrny program sa postarala mládež z folklórneho súboru Granarik, folklórna skupina Svrčinovci a spevácka skupina Spevulky zo Seliec pri Banskej Bystrici. Účastníci sa k nim aktívne pridali a popri známych ľudových piesňach zazneli aj dobové bojové a partizánske skladby.

Aj táto tradičná akcia potvrdila, že členovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov nezabúdajú na tých, ktorí so zbraňou v ruke alebo inou formou pomoci prispeli k zápasu za slobodu, národnú a štátnu samostatnosť slovenského národa.

text: Štefan Horváth, foto: František Bruchánik

Pohľad na členov SZPB.

Národný hrdina a vojenský veliteľ Povstania

Ján Golian na stretnutí s partizánmi.

Nedávno sme si pripomenuli 120. výročie narodenia hrdinu SNP, veliteľa povstaleckej Československej armády na Slovensku, generála Jána Goliana, ktorý sa stal jednou z najvýznamnejších osobností našej vojenskej histórie.

Generál Ján Golian (1906 - 1945).

Narodil sa 26. januára 1906 v okresnom meste Dombóvár v dnešnom Maďarsku slovenským rodičom pochádzajúcim zo Šurian, ktorí sa so synčekom čoskoro presťahovali do Poľného Kresova pri Nitre.

V prvej generácii slovenských dôstojníkov

Golian patril ku generácii mladých Slovákov, ktorým sa v novej Česko-Slovenskej republike po prvý raz v dejinách otvorila možnosť slobodne študovať a slúžiť v armáde štátu, ktorý mohli pokladať za svoju vlasť.

Absolvoval Vojenskú akadémiu v Hraniciach na Morave, neskôr pokračoval v štúdiu na Vojenskej vysokej škole v Prahe. V roku 1927 získal hodnosť poručíka delostrelectva, v roku 1937 ho povýšili kapitána.

Kritický rok 1938 ho zastihol v štábnej funkcii v Banskej Bystrici. Nikdy sa nezmieril s rozbitým ČSR ani s nastupujúcim totalitným režimom. Medzi rokmi 1939 až 1943 pôsobil na Veliteľstve 1. divízie oblasti v Trenčíne, kde sa zapojil do odbojovej práce, pomáhal pri ilegálnych prechodoch bývalých príslušníkov Česko-Slovenskej armády do zahraničia.

Na čele Vojenského ústredia

V roku 1943 sa načas stal náčelníkom štábu Rýchlej divízie. V januári 1944 ho vymenovali do funkcie náčelníka štábu Veliteľstva pozemného vojska v Banskej Bystrici, kde sa zaradil k dôstojníkom, ktorí udržiavali kontakt s exilovou vládou v Londýne a postupne pripravovali ozbrojené vystúpenie proti nemeckému nacizmu a jeho spojencom na Slovensku.

V marci 1944 Goliana poveril exilový minister národnej obrany Sergej Ingr a prezident Eduard Beneš vedením anti-fašistických vojenských akcií na Sloven-

sku. Po viacerých tajných stretnutiach ho predstavitelia ilegálnej SNR 30. apríla vymenovali za veliteľa Vojenského ústredia.

Zúčastňoval sa všetkých kľúčových politických rokovaní, vrátane ilegálnej porady politických činiteľov a vojenského velenia pri Čremošnom v júli 1944. Sústredil okolo seba skupinu schopných dôstojníkov, s ktorými vypracoval plán budúceho Slovenského národného povstania. V tomto hektickom období sa mu 8. augusta po desaťročnom bezdetnom manželstve narodil syn Ivan.

Začal s vystahovaním

Keď vojská Wehrmachtu vtrhli na Slovensko, 29. augusta o 20. hodine vydal Golian rozkaz, ktorým informoval o ozbrojenom vystúpení slovenských jednotiek proti okupantom. Zaznelo dnes už legendárne heslo: „Začnite s vystahovaním!“

Prvého septembra sa Golian stal oficiálnym veliteľom 1. čs. armády na Slovensku, vzápätí ho z plukovníckej hodnosti povýšili na generála. Pod jeho vedením zviedli povstalecké jednotky najťažšie obranné boje. Jeho zásluhou sa podarilo slobodné územie udržať, nacisti ho nedokázali dobyť za štyri dni, ako si pôvodne plánovali.

Ján Golian (vpravo) v povstaleckej Banskej Bystrici.

Významnou pomocou pre neho bol príchod generála Rudolfa Viesta, ktorý 7. októbra prevzal velenie a Golian sa stal jeho zástupcom. Žiaľ, vojenská situácia sa neustále zhoršovala. Obaja generáli odmietli ponuku odletieť do bezpečia a ostali so svojimi vojakmi. Do Moskvy 13. októbra letecky evakuovala Golianova manželka Jarmila so synom, spoločne s ďalšími

rodinnými príslušníkmi Povstalcov.

Tretieho novembra Goliana a Viesta nemeckí nacisti a slovenskí gardisti zajali v Pohronskom Bukovci, následne ich vypočúvali v Banskej Bystrici, Bratislave a Berlíne. Uväznili ich pravdepodobne v koncentračnom tábore Flossenbürg v Hornom Falcku, kde sa stopy týchto slovenských hrdinov strácajú. Nepoznáme tak presný dátum úmrtia povstaleckých generálov ani miesto ich posledného odpočinku. Predpokladá sa, že ich nacisti obesili.

Najvyššie ocenenia Jána Goliana

V roku 1945 bol Jan Golian vyznamenaný in memoriam Radom SNP I. triedy a Československým vojnovým krížom 1939. V roku 1946 ho posmrtné povýšili do hodnosti divízneho generála a v roku 1969 generálplukovníka in memoriam. Súčasne mu prezident ČSSR Ludvík Svoboda udelil Rad republiky. V roku 1998 mu slovenský prezident Michal Kováč prepožičal štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra I. triedy.

Životný príbeh Jána Goliana zaujal viacero filmárov. V niekoľkodielnej koprodukčnej epopeji o oslobodzovaní strednej a južnej Európy Vojaci slobody (1976) sovietskeho režiséra Jurija Ozerova v častiach venovaných Slovensku hrá Goliana český herec Zdeněk Řehoř. V osemdielnej Povstaleckej histórii (1984, réžia Andrej Lettrich) zase Radoslav Brzobohatý. Vla-

ni v auguste začal režisér Juraj Štepka nakrúcať historickú drámu Generál Golian, ktorého predstaví herec Ondrej Hraško, jeho manželku Jarmilu Anna Fialová.

Dôstojný pamätník venovaný kľúčovým postavám SNP - Jánovi Golianovi a Rudolfovi Viestovi však na Slovensku stále chýba.

text: Martin Krno, Adam Horváth, foto: archív Bojovník

Vojaci Červenej armády pri otváraní brány do koncentračného tábora Auschwitz.

Pripomenuli sme si Medzinárodný deň pamiatky obetí holokaustu

Dňa 27. januára 2026 sme si pripomenuli Medzinárodný deň pamiatky obetí holokaustu, ktorý je zároveň spojený s 81. výročím oslobodenia koncentračného a vyhladzovacieho tábora Auschwitz-Birkenau.

V tento pamätný deň sme vzdali úctu miliónom nevinných obetí nacistickej ideológie, ktoré zahynuli len pre svoj pôvod, vieru, presvedčenie či príslušnosť k prenasledovaným skupinám.

Oslobodenie Auschwitzu sovietskou Červenou armádou v januári 1945 odhalilo svetu rozsah nacistických zločinov, ktoré nemajú v dejinách obdobu a na ktoré nemožno zabudnúť.

Pamäť obetí holokaustu je základom zodpovednosti – varovaním pred fašizmom, nacizmom, rasizmom a nenávisťou v akejkoľvek podobe a záväzkom chrániť historickú pravdu, ľudskú dôstojnosť a mier.

text: J. Rohár, foto: culture.ru

Pamiatku obrancov a obyvateľov Leningradu si uctil aj prezident Ruskej federácie.

82 rokov od prelomenia blokády Leningradu

27. januára sme si pripomenuli 82. výročie úplného oslobodenia Leningradu od fašistickej blokády.

Blokáda Leningradu patrí k najtragickejším kapitolám druhej svetovej vojny. Trvala 872 dní – od 8. septembra 1941 do 27. januára 1944 – a mesto počas nej bojovalo doslova o prežitie. Z viac než troch miliónov obyvateľov Leningradu a jeho predmestí zahynulo vyše 800-tisíc civilistov, najmä v dôsledku hladu, zimy, chorôb a bombardovania.

Symbolom hrdinstva obrancov mesta je Nevský Pjatačok, malý,

no strategicky mimoriadne významný priestor na ľavom brehu rieky Neva. Práve tu sovietski bojovníci od prvých dní blokády vzdorovali presile nepriateľa a bránili jeho priblíženiu k mestu. Na pamiatku padlých obrancov tu bol v roku 1971 vybudovaný pamätník Hraničný kameň.

Súčasťou pamätníka sú aj verše básnika Robert Roždestvenskij: „Vy, ktorí ste živí, vedzte, že sme nechceli opustiť túto zem a ani sme ju neopustili. Stáli sme na smrť v tme Nevy. Zomreli sme, aby ste vy mohli žiť.“

Pamiatku obetí blokády pripomína aj Piskarevský pamätný

cintorín, kde je v 186 bratských hrobách a približne 6 000 jednotlivých hrobách pochovaných viac než 420-tisíc obyvateľov Leningradu.

Na pamätnej stene sú vytesané slová poetky Olgy Berggolcovej: „Nikto nezabudol a nič nebolo zabudnuté.“

Pripomínaním týchto udalostí si uctieame pamiatku všetkých obetí fašizmu a vzdávame hold tým, ktorí v extrémnych podmienkach ubránili mesto a prispeli k jeho oslobodeniu.

Češť ich pamiatke!

text: J. Rohár, foto: MZV RF

Nikdy nezabudneme na udalosti v Nemeckej!

V januári sme si pripomenuli smutné výročie najväčšieho masového vraždenia v období 2. svetovej vojny na území Slovenska.

Príchodom nemeckých jednotiek na Slovensko koncom augusta 1944 a ich spoluprácou so slovenskými orgánmi a s príslušníkmi Pohotovostných oddielov Hlinkovej gardy (POHG) bolo obyvateľstvo denne vystavené perzekúciám, vraždám, teroru a masovej likvidácii účastníkov Slovenského národného povstania.

Od septembra 1944 do apríla 1945 fašisti na území Slovenska umučili a zavraždili tisíce osôb, ktoré sa našli vo v početných masových hrobách a vypálili desiatky obcí a osád.

Najväčšie vraždenie sa uskutočnilo vo vápenke v obci Nemecká, v dňoch 4. až 11. januára 1945. Členovia Einsatzkomanda 14 a gardisti z POHG tu zavraždili a spálili približne 900 rasovo a politicky prenasledovaných osôb – mužov, žien a detí. Keďže mŕtve telá boli spálené vo vápenke, presný počet obetí sa nepodarilo zistiť. Boli medzi nimi aj mnohé deti, ktoré sa previnili len tým, že sa narodili ako Židia.

text a foto: Martin Korčok, riaditeľ Múzea holokaustu v Seredi

Obete masakry v Nemeckej.

Snehulienka z Birkenau – spomienka, ktorá ožila

Talentovaná maliarka Dina Babbitt aj so svojim dielom.

Ako študent gymnázia som sa pred rokmi zúčastnil exkurzie v bývalom nacistickom koncentračnom a vyhladzovacom tábore Auschwitz-Birkenau. Medzi množstvom silných a ťaživých momentov mi v pamäti zostal jeden zvláštny príbeh – rozprávanie o dievčati a o prekvapujúcej spojitosti tohto miesta s rozprávkou o Snehulienke.

Pamätám si, že sprievodca nám vtedy povedal vetu, ktorá sa mi po rokoch vynorila v mysli: ak by sa nás niekto v zahraničí pýtal, odkiaľ pochádzame, môžeme povedať, že z krajiny, odkiaľ bola aj „Snehulienka z Birkenau“. Vtedy som to vnímal len ako silnú metaforu. Až dnes som sa rozhodol zistiť, či sa za touto spomienkou skrýva skutočný príbeh.

Obrátil som sa preto priamo na Pamätník a múzeum Auschwitz-Birkenau. Odpoveď ma priviedla k pozoruhodnému, no málo známemu osudu. V jednej z kasární v časti Birkenau sa skutočne nachádzali maľby Snehulienky, vytvorené v tzv. rodinnom tábore židov deportovaných z Terezína. Táto informácia ma viedla k ďalšiemu kroku – kontaktoval som Pamätník v Terezíne.

Z ich odpovede vyplynulo, že rozprávka o Snehulienke patrila medzi deťmi k veľmi obľúbeným. V septembri a decembri 1943 a v máji 1944 odišlo z Tere-

zína niekoľko transportov do Birkenau. V úseku B II b tam vznikol tzv. Rodinný tábor, ktorý fungoval od septembra 1943 do júla 1944. Jeho súčasťou boli aj dva detské bloky.

Práve v jednom z nich sa nachádzala žena, na ktorú sa moja spomienka zrejme viazala – Dina Babbitt, talentovaná maliarka. Na stenách detského bloku namalovala postavy zo Snehulienky, aby aspoň na chvíľu priniesla deťom kúsok sveta, ktorý im bol násilne odňatý.

Deti spolu s dospelými, ktorí sa o ne starali, dokonca nacvičovali divadelné predstavenie o Snehulienke. Podľa dostupných svedectiev malo byť prvýkrát uvedené na Vianoce 1943 a bolo určené pre príslušníkov jednotiek SS, ktorí do tábora pravidelne prichádzali. Pamätníci sa síce v detailoch o presnom čase prvého predstavenia rozchádzajú, no samotná existencia týchto vystúpení je doložená.

Je až zarážajúce, kam dokáže zaviesť jedna matná spomienka a ochota iných ľudí pomôcť hľadať pravdu. Od študentskej exkurzie až k príbehu konkrétnej osobnosti, ktorej osud si zaslúži, aby neupadol do zabudnutia. Pretože len vtedy, keď si takýchto ľudí pripomíname, zostávajú žiť v našej pamäti.

text: Martin Elekanič,
člen ZO SZPB Sobrance, foto: Arolsen Archives

Stalingrad – hranica, za ktorú nacizmus neprešiel

Pred 83 rokmi, 2. februára 1943, sa pri Stalingrade skončila najstrašnejšia bitka druhej svetovej vojny. Nebol to len vojenský stret armád, ale zápas o samotnú existenciu civilizácie. V ruinách mesta, ktoré sa tiahlo desiatky kilometrov pozdĺž rieky Volgy, sa bojovalo dom od domu, miestnosť po miestnosti, muž proti mužovi. Zostali len trosky, popol a ticho prerušované výkrikmi ranených.

Takmer tri milióny mŕtvych, zranených a nezvestných. Státisíce mladých životov, ktoré sa nikdy nevrátili k rodinám. Zima, hlad, choroby a beznádej. Napriek tomu vôľa vydržať a zastaviť nepriateľa za každú cenu... Práve tu sa zrútil mýtus neporaziteľnosti nacistickej mašinerie. Porážka 6. poľnej armády pod vedením generála Friedricha Paulusa znamenala zásadný obrat v druhej svetovej vojne. Pre Hitlera sa Stalingrad stal začiatkom konca.

Cena tohto obratu bola desivá. Sovietsky zväz stratil približne 1,2 milióna vojakov – padlých, ranených a nezvestných. Nacistické Nemecko prišlo asi

o 1,5 milióna vojakov, pričom jeho elitná 6. poľná armáda prestala existovať. Ťažké straty utrpeli aj spojenci Tretej ríše – Rumunsko okolo 150-tisíc a Maďarsko takmer 100-tisíc vojakov. V mrazoch, hlade a chaose sa rozpadla armáda, ktorá ešte krátko predtým dobýjala Európu.

V bitke bolo zničených takmer 90 % mesta. Dnes sa nad Volgogradom týči monument „Matka vlasť volá“ – nie ako oslava vojny, ale ako memento utrpenia a obete. Dvesto schodov k pamätníku symbolizuje dvesto dní trvania záverečnej etapy stalingradskej bitky. Každý z nich je pripomienkou, že mier a sloboda neboli zadarmo.

Stalingrad nie je len minulosť. Je varovaním pre prítomnosť. Fašizmus a nacizmus sa nevracajú, v podobách ako kedysi, s tankami a vojakmi. Vracajú sa potichu cez nenávisť, prekrúcanie pravdy, relativizovanie zločinov a rozdeľovanie spoločnosti. Dejiny nás však učia, kam to vždy vedie. Preto si Stalingrad pripomínajme nie zo zvyku, ale zo zod-

povednosti nedopustiť návrat fašizmu a nacizmu v akýchkoľvek podobách. Zo zodpovednosti postaviť sa zlu skôr, než znovu prerastie do katastrofy.

Nezabudnime. Pretože zabudnúť znamená riskovať, že sa dejiny zopakujú.

text: Marián Kéry,
poslanec NR SR a člen SZPB v Zlatých Moravciach,
foto: archív Bojovník

Zora Breierová.

Ocenenie výnimočnej ženy

V sobotu 10. januára 2026 bola účastníčka Slovenského národného povstania, celoživotná demokratka a výrazná osobnosť našich moderných dejín Zora Breierová (101 rokov) ocenená Radom Ľudovíta Štúra I. triedy, občiansky druh.

Životný príbeh pani Zory Breierovej, rodenej Štefánikovej, je ako vystrihnutý z románu. Vyrástla v rodine hlboko zakorenenej v demokratických a národných tradíciách a bola vzdialenou príbuznou legendárneho generála Milana Rastislava Štefánika.

Ako len 20-ročná sa po vypuknutí Slovenského národného povstania vedome a s plným osobným nasadením zapojila do protifašistického odboja, čím nadviazala na demokratické a vlastenecké tradície svojej rodiny. V čase, keď išlo doslova o život, sa postavila na stranu slobody a odporu proti fašistickému režimu.

Po potlačení Povstania čelila spolu s rodinou priamemu ohrozeniu, keď bol jej otec ľudáckym režimom odsúdený na trest smrti v neprítomnosti. Napriek neustálemu tlaku, strachu a existenčnej neistote rodina neustúpila zo svojich hodnôt a zostala verná ideálom demokracie, slobody a občianskej odvahy.

Jej rodičia patrili k aktívnym osobnostiam verejného a kultúrneho života. Spolu s ďalšími pokrokovými ženami stáli pri zakladaní ženského spolku Živena, ktorý sa stal symbolom emancipácie, vzdelávania a spoločenskej angažovanosti slovenských žien. Tieto hodnoty si Zora niesla po celý život a po vojne sa aktívne podieľala na obnove a ďalšom pôsobení Živeny, ktorej bola dlhoročnou predsedníčkou.

Po roku 1948 prišlo ďalšie zložité obdobie, keď sa rodina stretla s politickými zásahmi do osobného a profesijného života a bola vystavená obmedzeniam typickým pre vtedajší režim. Ani tieto okolnosti však nezlomili jej hodnotové presvedčenie.

Príbeh Zory Breierovej je príbehom ženy, ktorá prežila celé jedno storočie, no nikdy nezradila hodnoty slobody, demokracie a občianskej odvahy. Jej život je svedectvom, že služba vlasti a verejnému dobru nemá vek.

text: Branislav Balogh, foto: Peter Mayer

Spomíname:

Partizán z Liptova by sa dožil sto rokov

Pavel Chrapčiak sa narodil 10. januára 1926 v Liptovskom sv. Mikuláši. Ako 18-ročný sa po vypuknutí SNP a vyhlásení mobilizácie prihlásil k partizánom v kasárňach pod Hájom.

Spolu s bratom dostali za úlohu zaistenie zásobovania pre mobilizovaných záložníkov a neskôr aj partizánov v horách. Potraviny vozili poľnými cestami a keďže ich viackrát kontrolovali nemecké hliadky, museli bratia vždy vymyslieť novú trasu, aby neboli príliš podozriví.

Po skončení vojny sa Pavel zapojil do pomoci pri opravách domov a mostov. Spoločne s ďalšími dobrovoľníkmi pomáhal odstraňovať nášľapné míny a nevybuchnuté granáty z polí.

Neskôr sa oženil a narodil sa mu jeden syn a tri dcéry. Od roku 1972 bol riaditeľom Slovenskej štátnej sporiteľne v Liptovskom Mikuláši. Patril medzi aktívnych členov SZPB, vstúpil do zväzu už v roku 1946. Dlhé roky pôsobil ako predseda ZO SZPB v Liptovskom Mikuláši. Robil prednášky na školách a mladým vysvetľoval históriu SNP. Spolu s ďalšími rekonštruoval partizánske bunkre na Lúčkach v doline Krčahovo pri Demänovej.

Bol držiteľom niekoľkých vyznamenaní k výročiam SNP a Pamätného kríža Vojnového veterána.

Zomrel 4. apríla 2023 vo veku 97 rokov, v deň 78. výročia oslobodenia rodného mesta.

text: A. Horváth, foto: archív Bojovník

Pavel Chrapčiak (1926 - 2023).

• **Banská Bystrica – Radvaň:** Mária Vajdová 83, PaedDr. Anna Jedličková 75, Jana Hergettová 55, Mária Gašparová 90, Ing. Bernard Pekár 89, Veronika Vajdová 85, Mária Ursínyová 85 a Ľubomír Murgaš 80 rokov

• **Bardejov:** Miroslav Mydlo 65, Dušan Roguľa 65, Mário Popovič 45, Ľubomír Stach 60, Jozef Čupa 70, Mária Galuščáková 70, Krystyna Šmilňáková 75, Jozef Litavec 65, Mária Sosenkova 75, Juraj Voľanský 70, Magdaléna Delejová 75 a Kvetta Adamuščinová 75 rokov

• **Bernolákovo:** Jana Jurčová 83, Lýdia Molnárová 75 a Peter Miklošík 75 rokov

• **Bojnice:** Zuzana Kováčiková 70 a Eva Lukáčová 93 rokov

• **Bratislava 20:** Tibor Sliva 86 rokov

• **Bratislava – Nové Mesto:** Ivan Dekan 62 a Pavel Kalmár 71 rokov

• **Breznička:** Kamil Bañas 70 rokov

• **Brezno:** Ivan Ištván ml. 60 a Ivan Zemko 70 rokov

• **Budiná:** Mária Kapcátová 81 a Marián Čerpák 45 rokov

• **Cígel:** Jozef Dudáš 75 rokov

• **Cinobaňa:** Anna Chamulová 80 a Miroslav Bálint 70 rokov

• **Dolné Vestenice:** Zuzana Botková 87 a Štefan Chynoracký 94 rokov

• **Dolný Kubín:** Ján Sporka 80, Emília Kubániová 70 a Lucia Trizuljaková 40 rokov

• **Hažlín:** Anna Leškaničová 60 rokov

• **Hniezdne:** Mária Osvaldová 84 rokov

• **Hnúšťa:** Ján Antal 50, Jarmila Katreniaková 55 a Ľubica Nosál'ová 65 rokov

• **Horná Mičiná:** Vlasta On-

drušová 65 rokov

• **Hostie:** Helena Horváthová 80, Marta Benčeková 55 a Anna Benčeková 75 rokov

• **Hrachovo:** Ján Gonda 75 rokov

• **Hrušov:** Ján Hajdúch 84 a Anna Sásová 50 rokov

• **Jarabina:** Emília Helková 70 rokov

• **Kalinovo:** Ľubomír Pinka 50 rokov

• **Kežmarok:** Anna Janečková 65 a Ing. Mária Bačíková 60 rokov

• **Klenovec:** Pavel Hrivnák 88, Elena Bartová 88, Mária Dovaľová 81, Elenka Ostrišová 80, Ján Antal 75, Mária Brádnianská 75, Darina Sopociová 70, Ján Brndiar 65, Elena Brndiarová 65, Mária Štefanová 95, Július Bálint 60, Eva Brndiarová 83 a Elena Ulicka 83 rokov

• **Kríže:** Viera Smreková 55 a Eva Jančošeková 40 rokov

• **Kurov:** Pavol Host 65 rokov

• **Kyjov:** Juraj Dirga 83 rokov

• **Lastomír:** Mária Malíková 85 rokov

• **Lehôtka:** Richard Kanát 50 rokov

• **Lehota pod Vtáčnikom:** Jozefína Tonhajzerová 85, Anton Chalmovský 82 a Jozef Gašparovič 75 rokov

• **Lenártov:** Helena Jajková 65 rokov

• **Lipovec:** Pavel Hromada 85 rokov

• **Liptovský Mikuláš:** Tatiana Bartková 75, Marta Magerčiaková 65 a Doc. Oldřich Vaněk, CSc. 82 rokov

• **Livov:** Ján Hnatko 65 rokov

• **Lučenec:** Anna Václavíková 80, Dáša Zoková 89 a Emília Cieniková 75 rokov

• **Ľubietová:** Linda Mandyčevská 40, Júlia Hriadlovská

92, Katarína Hrušková 50, Jana Majerová 40 a Katarína Garajová 45 rokov

• **Ľubotín:** František Hudák 70 rokov

• **Martin:** Jaroslav Šinko 65, Mária Mindekova 70 a Jarmila Ďubeková 75 rokov

• **Medzibrod:** Slavka Lenčová 50, Marta Staruchová 65, Ľudmila Strelková 65, Antónia Čížová 82, Marta Zázrivecová 86, Anna Vaníková 75, Marta Hrubá 75, Mária Hut'ková 70 a Miroslav Svákus 40 rokov

• **Medzilaborce:** Ján Kazimír 82, Vasil' Lazor 81 a Mária Ufnárová 82 rokov

• **Michalovce:** Klára Sidorová 85, Jolana Slavianinová 87, Július Pavlov 88, Helena Locekova 80, Zinaida Lysan 91, Melánia Dutmentová 70, Gabriela Hochmanová 75 a Katarína Zajacová 86 rokov

• **Myjava:** pplk. Mário Jamriška 50, Adriána Klačanská 55, Želmíra Kostolianská 70, Ján Martiš 92, Ing. Ľubomír Halabrin 60 a Anna Šimová 83 rokov

• **Ostrý Grúň:** Ida Nováková 65 rokov

• **Podolíne:** Peter Tholt 75 rokov

• **Podrečany:** Juraj Bobál' 70 rokov

• **Poltár:** Mária Kuzmániová 80, Imrich Janiš 75 a Ladislav Kamenský 86 rokov

• **Prešov:** Peter Kvašňák 70 a Ján Mika 70 rokov

• **Prievidza:** Darina Brezányová 83, Irena Tomová 98, Anton Švarc 82 a Robert Kurthy 91 rokov

• **Revúca:** Mária Cimbalistová 93 a Július Stráňai 80 rokov

• **Selce:** Anna Beličková 75, Mária Škarbová 70, Daniel

Hlinka 84, Dušan Rusko 60 a Zuzana Patrášová 84 rokov

• **Senec:** Miloš Nedvěd 70 a Tomáš Rückschloss 35 rokov

• **Stará Kremnička:** Renáta Šimková 60, Anton Števíca 83, Eva Paučová 80, Magdaléna Babinová 83, Marta Sekerešová 83 a Vladimír Šimko 60 rokov

• **Stará Ľubovňa:** Milan Kuľanga 86 a JUDr. Rudolf Vojtek 75 rokov

• **Staškovce:** Peter Gojdič 40 rokov

• **Stebník:** Anna Peregrimová 75 rokov

• **Strážske:** Valér Duraník 85, Anna Škurková 75, František Ihnát 90 a Gabriela Grmolcová 85 rokov

• **Streda nad Bodrogom:** Rastislav Snaržík 75 rokov

• **Stropkov:** Jozef Kriško 80 a Jozef Magdziak 75 rokov

• **Šambron:** Mária Mindekova 60 rokov

• **Šarišské Jastrabie:** Eliáš Labaš 83 rokov

• **Špania Dolina:** Mikuláš Palčko 85 a Milan Lačný 86 rokov

• **Tisovec:** Július Pardupa 85, Eva Sliacka 80 a Elena Kriškova 85 rokov

• **Tomášovce:** Ladoslav Siviček 82 rokov

• **Trebeľovce:** Monika Rohál'ová 60 rokov

• **Trebišov:** Lívia Lippaiová 65 a Mária Kuchtová 65 rokov

• **Trenčín:** Štefania Adamusová 91, Elena Ďurišová 75, Anežka Samáková 87, Viera Šinkovičová 75, Anna Šišovská 75 a Roman Uhlárik 60 rokov

• **Utekáč:** Anna Becániová 90, Ján Vrabel' 90, Monika Krahulcová 80, Magdaléna Mlyneková 70, Júlia Juricová 86 a Rozália Murinová 83 rokov

• **Valaská Belá:** Marta Hudáková 70 rokov

• **Veľaty:** Miroslav Kundrat 70 rokov

• **Veľký Lipník:** Margita Labovská 81 a Mária Gvozdíková 65 rokov

• **Vyšné Ružbachy:** Veronika Tomesová 89 rokov

• **Zvolen:** Mária Futáková 70, Oľga Veľká 90 a Anna Krovinová 85 rokov

Navždy sme sa rozlúčili

- Bratislava: s 82-ročnou Mgr. Magdalénou Lavrincovou
- Brezno: so 74-ročným Mariánom Zlatohlavým
- Revúca: so 79-ročnou Katarínou Györgyovou
- Stropkov: so 75 ročným Jozefom Kožlejcom, aktívnym športovcom, funkcionárom, reprezentantom, predsedom JDS, aktívnym členom ZO SZPB kpt. Adolfa Weinholda v Stropkove
- Senec: so 75-ročným pplk. v. v. Ing. Norbertom Lackom, predsedom ZO SZPB Jána Licheniera a vedúcim organizačného oddelenia SZPB
- Tomášovce: s 88-ročnou Emíliou Jozafovou

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Spomienka na Gustáva Husáka

Pri 113. výročí narodenia Gustáva Husáka si pripomínáme bývalého prezidenta ČSSR a prvého tajomníka ÚV KSČ, predovšetkým ako významnú politickú osobnosť Slovenského národného povstania.

Gustáva Husáka radíme k hlavným civilným predstaviteľom protifašistického odboja. Ako podpredseda Slovenskej národnej rady v roku 1944 zohral kľúčovú úlohu pri politickom vedení a legitimizácii SNP, ktoré sa jasne postavilo proti fašizmu a kolaborantskému režimu.

Jeho pôsobenie počas Povstania je trvalou súčasťou protifašistickej tradície Slovenska a historickým dôkazom, že slovenský národ sa v rozhodujúcej chvíli postavil na správnu stranu dejín.

Česť pamiatke Gustáva Husáka!

text: J. Rohár, foto: A. Bekmatov

Pri hrobe Gustáva Husáka.

Spomienka na Jaroslava Kmeťa

Dňa 10. februára sme si pripomenuli nedožitých 100 rokov Ing. Jaroslava Kmeťa. Ten pôsobil v rokoch 1991 - 2011 ako predseda oblastného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Galante. Počas svojho pôsobenia významnou mierou prispel k súčasnému organizačnému usporiadaniu zväzu.

Jaroslav Kmeť bol aktívnym účastníkom SNP. Pôsobil ako spojka pre brigádu Jegorova. Jeho činnosť pre túto partizánsku brigádu bola ocenená „Partizánskou hviezdou Jegorova“. Dokument o jej odovzdaní spolu s jeho vlastnoručným podpisom o prevzatí je uložený v Archíve Múza SNP v Banskej Bystrici pod číslom 1360.

Jaroslav Kmeť počas svojho života pôsobil ako riaditeľ štátneho majetku Veľké Úľany, neskôr Semenárskeho štátneho majetku Sládkovičovo. Svojou

prácou prispel nemalou mierou k rozvoju štátneho majetku, ale aj rozvoju slovenského poľnohospodárstva. Semenársky štátny majetok Sládkovičovo patrila medzi najväčšie a najúspešnejšie poľnohospodárske podniky na Slovensku. Svojím zameraním na semenárstvo, novátorským prístupom k výrobe a distribúcii svojich výrobkov, ako aj svojim širokým sociálnym programom sa významnou mierou podieľal na úspešnom rozvoji slovenského poľnohospodárstva. Ing. Kmeť bol za svoju prácu

ocenený niekoľkými štátnymi vyznamenaniami. Medzi najvýznamnejšie patrí Zlatá hviezda hrdinu socialistickej práce. Výsledky jeho práce prešli privatizačným procesom deväťdesiatych rokov minulého storočia a dosiaľ prežívajú v podobe mnohých, najmä sociálnych inštitúcií v obciach, v ktorých podnik pôsobil.

Česť jeho pamiatke!

text a foto: Ľubomír Kmeť

Z osláv 81. výročia oslobodenia našich miest

Spišská Nová Ves

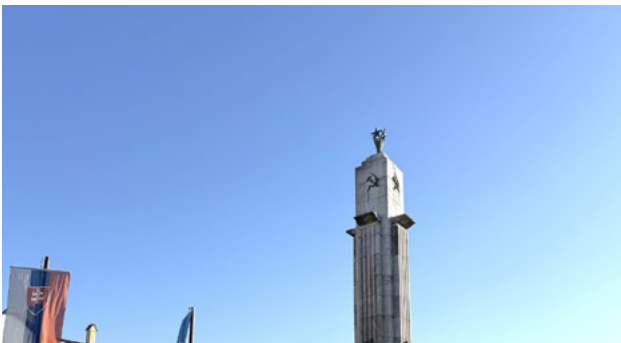
Vranov nad Topľou

Bardejov

Poprad

Prešov

Lučenec

Stará Ľubovňa

Košice

Pomôcky: BÁNOV, PIŽMO, AUDI	mákký ťažký kov	obec v okrese Nové Zámky	rozhlasový symfonický orchester (skr.)	všetko v poriadku	odosiela		ženské meno	dekagram	žrde na vozoch	EČV Levoče		kovový sud na naftu	pralesný cicavec
patriaci obrovi						dole (poet.) jemná					lebo (poet.)		
1. časť tajničky											a podobne (skr.) popruh		
osobné zámeno				sedliacka, po česky dáva za peniaze						základná číslovka školák			
predložka			voňavý výlučok patriaci Edovi						pohanský kňaz padnú				
osvedčená									dávala zrna do pôdy osobné zámeno				
	francovka	kanóny					protiklad jeden zo zmyslov					nemecká automo- bilka	štýl, po česky
onóda, po česky						črta citoslovce upozor- nenia					chem. zn. aržénu čin, úkon		
ľavá, po česky					opevnené sídlo chem. zn. erbia					lopta mimo hry MPZ Islandu			
3. časť tajničky									2. časť tajničky				
značka abvoltu			ryžová pálenka					vyúsťoval					

Správne vylúštenie tajničky z č. 12 znie:
HENRY FORD: **NEHLADAJ CHYBY, HLADAJ NÁPRAVU.**

HISTORICKÝ KALENDÁR

- 2. február 1943** – Kapitulácia nemeckej 6. armády pri Stalingrade, zásadný zlom v druhej svetovej vojne.
- 4. február 1938** – Adolf Hitler sa stáva vrchným veliteľom ozbrojených síl, úplná koncentrácia moci.
- 4. február 1942** – Reinhard Heydrich vyhlasuje plán likvidácie českého národa.
- 8. február 1955** – Zriadený titul Hrdina Československej republiky ako oficiálne štátne ocenenie hrdinstva a boja proti fašizmu.
- 9. február 1949** – Baťovany premenované na Partizánske, symbol odkazu SNP.
- 11. február 1941** – Vylodenie vojsk maršala Erwina Rommela v Tripolise, rozšírenie vojny do severnej Afriky.
- 12. február 1946** – Zverejnenie textu Jaltskej dohody.
- 13. – 14. február 1945** – Prechod Nitrianskej partizánskej brigády cez Hron, symbol obetí odboja.
- 13. – 14. február 1945** – Zničenie Drážďan spojeneckým bombardovaním.
- 19. február 1942** – Prezident Franklin Delano Roosevelt podpisuje výnos č. 9066, začiatok internácie Japoncov v USA.
- 24. február 1920** – V Nemecku založená NSDAP, vznik politického nástroja nemeckého fašizmu.
- 25. február 1946** – Červená armáda oficiálne premenovaná na Sovietsku armádu.
- 27. február 1939** – Veľká Británia, Francúzsko a USA uznávajú vládu Francisca Franca; koniec Španielskej republiky.
- 28. február 1933** – Po požiari ríšskeho snemu vydaný Reichstagsbrandverordnung, zrušenie občianskych slobôd a otvorenie cesty k nacistickej diktatúre.
- zostavil Branislav Balogh